Չ. ՏԱՐԻ Թիւ 1,761 Կ. ՊՕԼԻՍ. 1902, ՅՈՒԼԻՍ 11—24 19 ՐԱՊԻԹԻԼ ՌՃՀԹ, 1320 — 11 ԹԻՄՈՒԶ 1318 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

Բիւզանտիոն

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԱՄՍԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆԵՐԸ
Հայր ընթալով 12 դրչ. 7 մէճ.
ՏԱՐԻԱԿԱՆ " " 26 ֆր.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏՈՒԳԱԿԱՆ " 13 ԹՒՄՈՒ. 9 ֆր.
Վճռել. ԼԻՄԱ 119 դրչ. — 20 Տ.Ր. ՆՈՒ.
94 ½ դրչ. — ԿԻՒՄՈՒԽ 55 դրչ.

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԻԶԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ՔՐՈՆԻԿ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐՆ ՈՒ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ա.

ՊԱՔՈՒ, Յունիս 22.

Բագուի Հայ հասարակութիւնը կորցուց իւր արժանաւոր անդամներից մէկը.— Քրիգոր Դիլդարեանցին, որը 1860 թուականին Մարդասիրական Մաթիւնի հիմնադիրներից մէկն է եղել, նոյն Մաթիւնի պատուաւոր անդամ, խորհրդի անդամ, և գանձապահն է եղել մինչև 1895 թուականը: Առ հասարակ, 15 տարի առաջ, կամ այսպէս ասած հին սերունդը, աղքատներու, կաթուածներու, դպրոցականներու, օգնելու գործին համար աւելի եռանդով, հաւատով է գործել, քան նոր սերունդը: Հին սերունդը ունեցել է հաւատ, և այդ բանը իւր արտայայտութիւնը գտած, ամէն կերպ աչքատես է բարեգործական հիմնարկութիւններին օգնել, անձնուիրութեամբ գործել, աղքատներին, անանկներին պատսպարել, քան ներկայ սերունդը, որ հին սերունդի, հին գործիչների ձեռնարկած հիմնարկութեան և դրամագլխի վրայ աչք կառնելով, անխնայ կերպով, այս կողմը այն կողմն է ցրուում կոպէկ կոպէկ ժողոված փողերը, բոլորը աննպատակ կերպով:

1872 թուականում Շամախում երկրաշարժ է լինում, իսկ Պաթումում սով, Բագուի Մարդասիրական Մաթիւնն ազատ սենեակները յանկարծ լցուում են մուրացկաններով, աղքատներով, նոյնը և Հայոց երկու եկեղեցիների բագները: Այդ աղքատ ընտանիքները սովից և երկրաշարժից վնասուած էին, Բագու էին չտապել մի կերպ պատսպարուելու: Պարկասոնից սովի երեսից փախչողները փողոցները ընկած մուրում էին, բայց Շամախուց եկածները, ինքնասիրութիւնից ստիպուած՝ օրերով քաղցած էին մնում, ձեռք չէին կարկառում: Ահա այդ ժամանակ մի հետք կար, որ չէր յոգնում, այլ ամէն րոպէ աչքատում էր հոգ տանել այդ թշուառների համար, քաղաքը ընկած՝ փող և հացուստ էր ժողովում թշուառներին բաժանում: Այդ միակ անձնուիրութիւնը հանգուցեալ Թադէոս Ա. ւազ քահանայ Բուդաղեանցն էր:

Հալը Թադէոս քահանան տեսնելով, որ եթէ Բագուում միայն ու միայն հաւատով լի եռանդով սրտով անձ մը կայ՝ դա Քրիգոր Ցովհաննիսեան Դիլդարեանցն է, որ կարող է իրեն օգնական լինել և փոխարինել՝ կարօտեալների դրութիւնը բարւոքելու, խորհրդակցելով միասին՝ դիմում են հանգուցեալ Դեն. Ցովհաննէս Լազարեանին, բժիշկ Մովսէս Զուբաբեանցին, իրենց նպատակը յայտնում և ժողով կազմելով հոգաբարձութիւն են կազմում աղքատների դրութիւնը բարւոքելու: 1872 թ. ապրիլի 1ին Հոգաբարձութիւնը իւր գործունէութիւնը սկսում է և աղքատներին թոյլ չեն տալիս մնջ տուն չընելու: 1873 թ. ապրիլի 1ին ժողով կազմելով՝ անդամ—գանձապահ Դիլդարեանց Քրիգորը հաշիւ է տալիս: Այդ հաշուից երեւում է որ աղքատներին օգնելուց դեռ մի գումար էլ աւելի է մնացել: Ժողովը խրախուսում է անդամ գանձապահ Քրիգոր Դիլդարեանցին և գոհունակութիւն յայտնում: Քրիգոր Դիլդարեանը ամայդ տարուանից սկսում է «Աւետիք» ժան գալ, դրամագլուխը աւելացնելու և չարունակ մինչև 1895 թուականը ամեն Յրօրհնեայ երեկոյեան «Աւետիք» էր ժան գալիս: 1884 թուականում ժողով կազմելով գանձապահ Քրիգոր Դիլդարեանցը հաշիւ է տալիս, ժողովը չնորհակալութիւն է յայտնում արձանագրութիւն կազմելով՝ իրենց միակ եռանդուն գանձապահ—հոգաբարձու Քրիգոր Դիլդարեանցին: Ահա հենց այդ ժողովումը Դիլդարեանցը յայտնում է որ Աղքատախնամ ժարմինը մի գեղեցիկ բարի գործ է, բայց պէտք է աւելի ամուր հիմքերի վրայ դնել, ինքը կամենում է իւր մօտ գտնուած աւելորդ գումարիցը — 6379 ր. 64 կոպէկովը, սկսի աղքատանոցի մի չինութիւն մըշտական, աղքատներ, անանկներ ընդունելու: Ի Թիւս այլոց առաջարկում է, մի կանոնադրութիւն կազմել եւ ներկայացնել կաթողիկոսին՝ հաստատելու և խնդրել որ Ս. Հայրապետը ինքը հսկէ այդ Աղքատախնամ ժարմնոյն՝ ժողոված գումարն էլ անվտանգ մնալու համար: 1885 թուականում վախճանւում է նախագահ Թադէոս Ա. քահ. Բուդաղեանը, նրա տեղ ընտրում են Տէրէն Աւագ քահ. Միրզաբէկեանցին:

Գրիգոր Դիլդարեանցի առաջարկութիւնը սիրով ընդունելով, կազմում են կանոնագրութիւնը, իրենց մէջ է լինում Ցովհաննէս Տէր Գրիգորեանը — Սիմոնի այժմեան անդամ Վահան Վարդապետը՝ Նոր Նախիջեւանի Ս. Խաչ վանքում: Աղքատանոցի չինութիւնը սկսում է 1887ին և աւարտում է 1889 թ. Սեպտեմբերին, հանդիսաւորութեամբ Դիլդարեանցի, որ գիշեր ցերեկ չինութեան վրայ կանգնած մշակի դեր էր կատարում բարի գործի համար: Շինութիւնը աւարտելով՝ վրան ծախսուել է 17,372 ր. 48 կոպէկ: 1890 թուի Յուլիսի 24ին ժողով կազմելով, քննիչ յանձնաժողովը 8 հոգուց բաղկացած՝ նոյն բարեգործական ժարմնոյն ժողովում կ'զեկուցանէ որ ամենայն ճշդութեամբ և ժամկութեամբ ծախսուած է և կանոնաւոր հաշիւ պահած մի սակաւագրագէտ, ինչպիսին է Քրիգոր Դիլդարեանցը, որ ժողովի խորին չնորհակալութեան է արժանանում և արձանագրութեան մէջ յիշում են եռանդուն գործունէութիւնը, և խնդրում են չարունակել գործել եռանդով: Նոյն թուականում Ս. Կաթողիկոսի կողմից հաստատւում է կանոնագրութիւնը, ուղարկւում Շամախի Առաջնորդի՝ Տ. Մեսրոպ Արքեպիսկոպոսին, որ գալիս է Բագու պատրաստ ժամուցանում, Ս. կաթողիկոսի կոնդակը կարդում և յիշոյ դիմում են աղքատանոցի չինութիւնը: Ս. Առաջնորդը ժողով է անում, կանոնագրութիւնը կարդում և յորդորում է որ օգնեն այդ Ս. հիմնարկութեանը: Ահա այդտեղ Քրիգոր Դիլդարեանցը հաշիւ է տալիս ուր մի ճառով իր ուխտը յայտնում է. ժողովուրդը չնորհակալութիւն է անում և խնդրում որ չարունակէ: Մի առ մի թուելով իր գործունէութիւնը, խնդրում է որ կըրկին հաշուեվաճառները քննեն, բայց ժողովուրդը վերջում է և իր չնորհակալութիւնն յայտնում:

1888 թուականում Մայր Ս. Կաթողիկոսը Բագու է գալիս, անձամբ օրհնում է աղքատանոցի չինութիւնը, և գանձապահ հոգաբարձու Քրիգոր Դիլդարեանցին: Ի յիշատակ կաթողիկոսի, Գ. Դիլդարեանցը մարմարիոնի վրայ արձանագրում է և աղքատանոցի ճակատին է դնում այդ օրուայ հանդէսը:

Աղքատանոցի չինութիւնը կազմուած է կամարակապ ամուր և սրբատաշ քարից. բազկացած է 32 սենեակից և մի մեծ դահլիճից, որի երկարութիւնը 24 ռուսական արշին է, լայնութիւնը 14 արշին: Բաց ի այդ, կառուցած է և խոհանոցներ, 6 մեծ և փոքր սենեակներ, որոնք ծառայում են լուացարանի, ժառանի և այլ բաների համար: Շինուած է երեք ջրհոր և մեքենանոց:

Քրիգոր Դիլդարեանցը գիշեր ցերեկ հսկել է իւր սեպհական գործերը թողած և այժմ այդ չինութիւնը 60 հազար րուբլի է գնահատուած: 72 թուականից ի վեր աղքատանոցի գանձապահ—հոգաբարձուն է եղել և ամենայն սիրով ու եռանդով գործել է, աղքատի, անանկի արտասուքն է սրբել, այրիների խնամատարն է եղել 21 տարուց ի վեր, և ամենայն սրբութեամբ, անկեղծութեամբ գործել է:

Այնքան եռանդուն գործիչ է եղել որ իւր սեպհական գործերը թողած՝ գնացել է ուրիշ քաղաքներ, Մարգասիրական ժարմնոյն անդամների թիւը չատացրել գրաւիներ ժողովելով: Գնացել է՝ Ռոստովցուց աշխարհում հայ դպրոցներ է բաց արել՝ թեմական տեսուչ Ցովհաննէս Տէր Գրիգորեանի—Վահան Վարդապետի օրով և Մարգասիրական Մաթիւնից նպաստներ է նշանակել, Ուռհաթսօս Հայերը ժայրենի լեզուով են գրել կարդալ սովորել, և այդ դպրոցները գոյութիւն ունէին մինչև դպրոցների փակուիլը, և այսօր Դիլդարեանց Գրիգորի չնորհիւն Ուռհաթսօսները հայերէն են խօսում:

Գրիգոր Դիլդարեանց Նուխի քաղաքումն է ծնուել և 60 թուականից ի վեր գործել է եռանդով. 1893 թուականում իպատ հրաժարուել էր, բայց պատուական անդամ էր: Հրաժարուում են նրա հետ և իւր ընկերները, որոնց տեղը ժամում են նոր կուբսի ժարդիկ:

Մայիս 20ին Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցու բակում էր հանգուցեալ Դիլդարեանցը, որ աղքատներին ողորմութիւն էր բաժանում և հարց ու փորձ էր անում նրանց դրութիւնից: Մայիս 31ին գնում է Շուլան գիւղը իր այգին և վերադառնում է քաղաք, որ մի քանի օրից յետոյ նոյն տեղ գնայ ամարանոց: Հիւանդանում է, հետևեալ օրը Յունիսի 3ին, չարթի. կանչում է իր մօտ Տ. Խորէն Ա. քհյ. Միրզաբէկեանցին, խոստովանում, Ս. Հաղորդութիւն ընդունում և յայտնում որ բարեպաշտական գործերի համար կտակ է թողել, իր որդի Սամուէլը կ'իրագործի իր կտակի մէջ գրածները սրբութեամբ, և խնդրում է որ իրեն թաղեն գերեզմանատան իր մօր մօտ: Կիրակի, Յնս. 9ին, առաւօտեան ժամ 9ին վախճանում է Գրիգոր Դիլդարեանցը՝ խաղաղ՝ 82 տարեկան հասակում, առանց մի անգամ հիւանդանալու: Մահուան լուրը կայծակի արագութեամբ տարածուելով, Բագուի Հայ հասարակութիւնը չտապեց հանգուցեալի բնակարանը յարգանք մատուցանելու և միակ որդին մխիթարելու նրա հօր անփոխարինելի կորուստի համար, որ հասարակութիւնը կորցրեց իր միակ ամենաեռանդուն անդամ—ընտիր բարերարին:

ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ Գ. Ղ. ՔԷՇԵԱԵԱՆՑ

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ
ՊԼՊԼԻԻ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՕՐԻԱՆՈՑԸ

Շերքէթի չոգենաւ մը կկիսկի օր ժամ 8ին կ'հանէ զմեզ ընտանեօք Պլպլքի նաւամատոյցը, ուրկէ զառիվեր ճամբաներէ տանուհինգ վայրկեանէն կը հասնինք որբանոցի դուռը, ներս կը մտնենք, բակին մէջ 2—3 վայրկեան սպասելէ վերջ կ'հրաւիրուինք հիւրասենեակ ուր Տնօրէնը, Փասթօր Ըէօղլէր, կ'ներկայացնէ մեզ իր տիկինին և գերմանի վարժուհիներէն միսն որ նոյն ատեն կ'գանուէր. կ'հիւրընկալէ զմեզ չատ յարգանօք և չատ ստիպելով՝ իրենց կաթով սուրճ սեզանին մասնակից կ'ընէ մեզ ալ, որմ միջոցին որբանոցին նկատմամբ մեր հետաքրքիր հարցմանց գոհացում կուտայ, զորս կը նօթագրենք: Տնօրէնն իբր 36 տարեկան միչահասակ և բարեձև, երեք մասոյ չափ վանի որբանոցը կեցած և սկսէ իբր երեք ամիս առաջ Պոլիս գալով ատանձնած է սոյն որբանոցի Տնօրէնութիւնը. բաւական մաքուր հայերէնով կ'խօսէր մեզ հետ, կիներ ալ Զուիցերիայէն երեք ամիս առաջ եկած է Պոլիս, չի կրնար խօսիլ հայերէն, սակայն կանոնաւորապէս դաս կ'առնէ և քիչ ատենէն պիտի կրնայ խօսիլ ու գրել հայերէն, թէև երկու փոքրիկ և սիրուն մանչ զաւակաց տէր է, սակայն որբուհեաց երկու կարգերուն գերմաներէն են. քանի մը դասերն ինք կ'աւանդէ. ըսաւ՝ թէ Զուիցերիոյ մէջ հայր ու մայր ու չատ ազգականներ ունէի որոցմէ բաժնուիլ չատ դժուար էր, բայց Յիսուսի սէրը ստիպեց զիս որ բաժնուիմ: Մեր Հայ սիկիներուն անձնուիրութեան և գործունէութեան ապաւէրչ չկա՞յ արդեօք, անոնց լաւ օրինակ կրնայ ըլլալ, կրնան գեղեցիկ դասեր առնել իրմէ:

Որբանոցի չէնքը՝ չրջապատած ընդարձակ պարտէզով մը այժմ գնուած է որբանոցի վարիչին կողմէ: Այս չէնքը չատ հին յիշատակներով լի է, Տօքթ. Հավլիճի գիւերթին կը դարձ առաջ այս չէնքին մէջ բացուած է, Բոպէրդ Ռոլֆեի սկզբնաւորութիւնն կամ Յունդն ասկէ յառաջ եկած է, դպրոց՝ որմէ ելած են մեծ և օգտակար չատ մը դէմքեր:

Որբանոցին մէջ այժմ կ'պատսպարուին ու կ'դաստիարակուին 52 որբուհիք՝ 4—16 տարեկան, որոց երեքը Յոյն, երեքը Հայ բողոքական և մնացեալը հայադաւան. երեք դասարանաց բաժնուած, անօրէնէն ու անօրինուհիէն զատ չորս վարժուհիներով որոց մին հայ է. բարձրագոյն կարգը ձեռագործներու ալ կ'պարապի: Դերման դաստիարակութեամբ տակ է որբանոցն որ եօթն տարիէ ի վեր գոյութիւն ունի. ցարդ երեք անօրէններ փոխուած են. Մ. Պրօքէս և կինն Օլկա Պրօքէս, երկրորդն Օր. Ֆրեյէրն Յօն Նօսթից և երրորդն Օր. Մառի Յոնչվէլտ: Ներկայ անօրէնը՝ Փասթօր Ըէօղլէր չատ բարի, ազնիւ և չերմեռանդ Բրիատնեայ անձնաւորութիւն մ'է, գրած է որբանոցի խնամակալութեան օրպէս զի որբանոցի գործոյն ատելի բարձրացնէ յօգուտ որբոց և ցերկկօթիկ վճարեալ աշակերտուհիներ ալ ընդունելով իր օգտակարութեան սահմանն ընդլայնէ, դեռ պատասխան չէ ընդունած. նաև չերմ փափաք կը տածէ որ ընդունակութիւն ունեցող կարգ մը որբեր բարձրագոյն վարժարանաց և գոլէճից մէջ մտցնելու միջոց մը հայթայթէ. արդէն սկզբնաւորութիւն մը եղած է. ասկէ իր մէկուկէս տարի առաջ երկու Ատաբազարի Հայուհեաց վարժարանը ղրկած են, որք երկու տարիէն ընթացաբար ըլլալով որբանոցին մէջ պաշտօնի պիտի կոչուին. զանոնք կրցինք տեսնել արձակուրդի պատճառաւ՝ իրբեւ իրենց տունը, որբանոց վերադարձած ըլլալով. Իւրաքանչիւր որբուհի Գերմանիոյ մէջ իր մէկ կամ աւելի պաշտպաններն ունի. ամէն մէկը կանոնաւորապէս գերմաներէն լեզուով կ'թղթակցի իր պաշտպան—բարերարին հետ. որբուհեաց 35—40ը գէթէ իրենց ժայրենի լեզուին չափ լաւ կ'խօսին ու կը գրեն գերմաներէն: Այսպիսի հաստատութիւնք գերմաներէն լեզուն մեր մէջ մշակելու և տարածելու չատ լաւ միջոց են այժմ, ըստ որում վերջին երեսուն տարիներուն մէջ անոր կատերուրիւնը չեչտուած և զգալի պէտք մը դարձած է անոր ծաւալումը:

Իւրաքանչիւր որբուհիի համար տարեկան ծախս է 300 մարք. հաժագումար 15,600 մարք, որ մօտաւորապէս 800 ոսկի ըսել է. սակայ կ'հոգացուի լոկ բարերարաց քաղէն, վասն զի հաստատուն ո՛չ է և կամաւոր չունի—որչափ կրցի իմանալ: Գերման վարժուհիներէն մին խոհարարութեան ժամանակ է և 16—17 տարեկան երկու Հայ որբուհեաց հետ կը պատրաստէ կերակուրները, գործնական դասեր տալով այսպէս: Աղջիկներէն տարեցներն երկերկու հատ մէկ ամսոյ համար պարբերաբար սեղանապետ կ'ըլլան, հազիւ վեց ամիսը միանգամ մինեւնոյն աղջկան կուգայ կարգը: Զորս մեծ աղջիկներ ալ լուացքի գործն ստանձնած են. ուրիշ բոլոր գործերն ալ բաժնուած են աղջկանց միջև, թէ՛ կանոնաւորութեան թէ մաքրութեան և թէ խնայողութեան սկզբամբ, որպէս զի տնական գործերու վարժուին. մեծ աղջիկները ձեւագործութեան և կարի դասեր ալ կ'առնեն և իրենց պատրաստած ձեռագործները Գերմանիա կ'ղրկուին ու կը ծախուին ի նպաստ որբանոցին: Իարտցի ժամանակավիջոցին գերմաներէն լեզուաւ խօսիլ պարապուրիչ չ և դասախօսութիւնը ալ գերմաներէն լեզուաւ կ'աւանդուին. բայց ուրիշ ատեններ որբանոցին մէջ և այլուր ստիպուած են խօսիլ ի՛նչ լեզուաւ որ կ'ուզեն:

Բարձրագոյն կարգէն խումբ մը որբուհիք հիւրանոցի դուռը գալով ներդաշնակօրէն երգեցին մի քանի հայերէն երգեր, ի նչան մեր գոհունակութեան ծափեր խլելով մեզմէ: Հայադաւան որբուհիք տարին հինգ անգամ Փուրուչէչմէի եկեղեցին տարուելով կ'հաղորդուին:—Այժմ առաւ գերմաներէն և երեկոյեան հայերէն լեզուաւ կրօնական պաշտամունք կ'կատարեն ժամուէրն մէջ. իսկ կիրակի օրերն երեք անգամ պաշտօն և դաս փոքունց և չորս անգամ մեծերուն, որոց երկուքն հայերէն լեզուաւ. չորեքշաբթի երեկոներն ալ ժողով ունին որուն ցարդ անդամակցած են 23 որբուհիք միայն: Որբուհեաց առողջական վիճակն ալ գոհացուցիչ է՝ որբանոցի բարձր դիրքին, մաքուր օդին, պատշաճութեան և մենդարար կերակուրներուն չնորհիւ. ամէն օր ծովերը կամ լիքը պտոյտի կ'տանին կանոնաւորապէս: Տրուած տեղեկութիւնք այնչափ քաղաքական էին որ փափաքեցանք տեսնել որբանոցին նախասենեակ գնաց և յետոյ դուռը բացաւ.—Տքթ. Ուօդսըն հո՞ս կ'բնակի, հարցուց չինչ, թէև քիչ մը խիստ ձայն մը:

Սպասուհին պատասխանը տինչև մեզի չհասաւ, բայց դուռը գոցուեցաւ և մէկը սանդուղքէն եկաւ: Ձայնը վարանոտ էր: Այս ազմուկը լսելով, վարժարանի տրտայատութիւն մը նկատուեցաւ ընկերոջս դիմագծերուն վրայ: Ձայնը մօտեցաւ յուշիկ, և երկչոտ հարուած մը զարնուեցաւ դրան:—Մտէ՛ք, պոռացի:

Այս հրաւէրին վրայ, փոխանակ վայրենի դէմքով մարդուն, որու կ'ըսպասէինք, տեսանք պառաւ ու խոշոր չուած կին մը որ ներս մտաւ կազալով և սայթաքելով: կարծես չկրցաւ յանկարծ լոյսի մէջ գտնելով ինքզինք, և խոնարհութիւն մ'ընելէ ետքը, հոն կեցաւ, ճպռտա աչքերը քթթելով, և գրպանը խառնչտկելով չդանգ հղաւ նակաս մը: Ակնարկ մը ձգեցի Շերլօք Հօլմսի կողմն և անոր դէմքին վրայ կարդացի յուսախաբութեան այնպիսի արտայայտութիւն մը որ չատ դժուարաւ կրցայ խնդալս զսպել: Պառաւ կախարդուհին վերջապէս իրկուան լրագիր մը հանեց գրպանէն և ծանուցումը ցոյց տուաւ.—Ահա տարբ համար եկայ, Տեա՛րք իմ, ըսաւ, նորէն խոնարհութիւն ընելով: Պրիքսդէն Բօտի մէջ ամուսնական ոսկի ժամանի մը կորանցնողն է աղջիկս, Սալլի, որ ճիշտ տարի մ'առաջ ամուսնացած է, և ամուսինը սեղանատիարար է ամերիկեան չոգենաւի մը մէջ: Զեմ համարձակիր մտածել թէ ի՛նչ պիտի ընէ, եթէ դարձին առանց ժամանի գանէ խեղճ աղջիկս, վասն զի փնտռտուքներս գրեթէ երկու շաբաթէ ի վեր անդադար կերպով տեւած են: Բայց ասիկա տասկաբին բան մը չէ: Երբ գինովցայ, ո՛չ գաշտանիք բան չէ: Առանց ժ չգայ ձեզի, Սալլի երեկ իրիկուն կրկէս գնացէր...:

=Ասիկա իր ժամանո՞ւն է, հարցուցի:

—Օրնեա՛լ է Աստուած, պոռաց կինը: Սալլի մ'րքան ուրախ պիտի ըլլայ այս իրիկուն: Այո՛, իր ժամանին է:

=Կ'ուզե՞ք հացկերոյթ տալ, հարցուցի մտածելով:

13, Տընքէն Սգրիւ, Հուինտսիչ, ասկէ բաւական հեռու:

=Կարծեմ թէ Պրիքսդէն Բօտ Հուինտսիչի ճամբուն վրայ չէ, դիտել տուաւ Շերլօք Հօլմս չոր կերպով:

ՍԸՐ Ա. ԻՕՆԸՆ—ՏՕՅԼԻ

Թարգմ. Ժ. ԵՒՐԱԿԱՑԻ (Շար.)

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԵՒ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ.— ԺՔ.

Գալով ցանկին, անաշխատ կերպով քաղուած պտուղ մ'է, քանի որ կէտ առ կէտ առնուած է բարձրաստիճան եկեղեցականի մը պատրաստած ցուցակէն որ նախընթաց երկու տարուան Օրացոյցներուն մէջ հրատարակուած է: Քանի որ իրը չէ, հետեւաբար պատասխանատուն ինքը չէ, և չարժեր որ նկատելի կէտերուն համարն իրմէ պահանջենք: Միայն չկրցանք հաւկնալ թէ ի՛նչ ժամանակամիջոցին գերմաներէն լեզուաւ խօսիլ պարապուրիչ չ և դասախօսութիւնը ալ գերմաներէն լեզուաւ կ'աւանդուին. բայց ուրիշ ատենները որբանոցին մէջ և այլուր ստիպուած են խօսիլ ի՛նչ լեզուաւ որ կ'ուզեն:

Երեք որբուհիներ քանի մը տարի հաւար մեր տունն հիւրընկալելու հրաւան կ'ուղենք Փասթօրէն որ իսկոյն կուտայ:

Գ. ԱՌԱՔԵԼ ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

Բոլլէնտեան ցանկը, որ դարձեալ քաղուած մ'է 1900ին Բէլանժէնի (Թ. 1,190—1,205) մէջ գրուած ընդարձակ մէկ ուսումնասիրութեան, զոր պատրաստած է Բէլանժէնի Վանայ Թղթակիցը՝ Խաչիկ Լեւոնեան՝ իր ձեռքին տակ ունեցած միջոցներով և աղբիւրներով։ Այն ատեն մենք մտադրութիւն ունեցանք կարգ մը նշանակելի կէտեր մատնանշելու, գաղափար մը որմէ հրաժարեցանք վերջէն Բէլանժէնի Խմբագրութեան տուած մէկ բացատրութեանը վրայ։ Այդ գաղափարն ունեցած էինք մանաւանդ այդ գրուածքին սա թերութեանը համար որ կուրօրէն կապուած էր «Հաւաքարան»ի մը, որ շատ անգամ զինքը շփոթեցուցած էր, և կամ «Հաւաքարան»ը պէտք եղածին պէս մեկնած չըլլալէն սխալներու մէջ ինկած էր։ Բայց աղէ՛ եկէք տեսէք որ Կ. Պոլսոյ մէջ ապրող և աւելի հոն աղբիւրներ իր տրամադրութեան ներքև ունեցող բանասէր մը՝ Դ. Խաչկոնց՝ նաև նոյն սխալանաց և երկբայութեանց մատնուած է։ Մասնաւորապէս գիտել կուտանք թէ «Հաւաքարան»ին մէջ յիշատակեալ կարճ ժամանակի մէջ իրարու յաջորդ Կաթողիկոսներն, ինչպէս 1368—1371 երեք տարուան միջոցին մէջ իրարու յաջորդող 20, 1395—1400 հինգ տարուան մէջ իրարու յաջորդող 8, 1423—1439 տասնվեց տարուան մէջ իրարու յաջորդող 21, ինչպէս նաև 1462—1466 չորս տարուան մէջ իրարու յաջորդող 4 Կաթողիկոսները լոկ քմայքներն են այդ Հաւաքարանը գրողին, կամ լոկ Աղթամարայ միաբան եպիսկոպոսաց ցանկեր՝ որք մէկ Կաթողիկոսի մահէն մինչև յաջորդ Կաթողիկոսին պաշտօնավարութիւնն իրարու հետ կռուրտած ըլլալնուն համար յիշուած են և կամ լոկ ընտրութեան մասնակցած ըլլալնուն համար նշանակուած։ Արդէն այս երեւոյթը տեսնուած է շատ անգամ։ Գրչագիրներ կան որոց յիշատակարաններուն մէջ գաւառին Եպիսկոպոսը եպիսկոպոսապետական տիտղոսով տրուած են, զայն գովելու ուրիշ բանաձև չգտնելով։ Կան որ կարծելով թէ այս ինչ մարդը պիտի ըլլայ, կանխած են, եւ վերջապէս կան ալ որ օրինաւոր Կաթողիկոսը ձգելով հակաթոռի մը, ինքնընտիրի մը, և կամ ժամանակակից Կաթողիկոսին աթոռակիցներէն մէկը միայն յիշած են։

Եւ ապահովցնելու համար Խաչկոնցը թէ նոյն այդ պարագային մէջ գտնուած է նաև «Հաւաքարան»ը, ցոյց պիտի տանք 1393—1400ի և 1423—1439ի շրջաններու անջրպետին գոյութիւն չունենալը, «արտաքոյ» Հաւաքարանի յիշատակարաններով որոց տեղը միայն պիտի նշանակենք առանց մէջ բերելու զանոնք, զորս հաստատելու հոգն իրեն կ'ձգենք։

1393 Յունիս 26ին (ինչպէս կ'վկայեն բազմաթիւ յիշատակարաններ) պատահած է մահը Զաքարիա Բ. Կաթողիկոսին։ Իրեն ուղղակի յաջորդած է առանց որ և է անջրպետի Դաւիթ Դ. «Հեգահոգի», որ եղբայրն է Զաքարիայի։ Մինչդեռ Խաչկոնց անոր պաշտօնավարութեան սկզբնաւորութիւնը կ'դնէ 1400ին, 7 տարուան անջրպետ մը ձգելով ուր կ'ըսէ թէ 8 Կաթողիկոսներ իրարու կը յաջորդեն։

Պատճա՞ռ, պիտի ըսէք։ Անհասակ. 1393ի կիսուն (Յունիս 26ին) մեռած ըլլալով Զաքարիա, անշուշտ չէք պահանջեր որ անմիջական յաջորդութիւն մը ապացուցանելու համար 1393 թուականաւ յիշատակարան մը մէջ բերեմ։ Յաջորդ 1394ին ալ կը պակսի այդպիսի փաստ մը. բայց տարի մը յետոյ, 1395ին, Դաւիթ կը յիշուի իբր Կաթողիկոս (*), հետեւաբար անջրպետը կ'ըլլայ [illegible] և երկու տարուան շրջանի մը մէջ 8 Կաթողիկոսներու իրարու յաջորդելը կարելի չէ։ Ուստի ամէնէն հաւանականը Զաքարիայի ուղղակի յաջորդը 1394—95 թուականներուն իր եղբայրը Դաւիթ «Հեգահոգի»ն ըլլալն է։

ԱՐՇԱԿ Ա. ԱԼՊՕՅԱՃԵԱՆ

(*).—Տես Նօտարք էջ 7։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԴԱՀԼԻՃԸ.— Կ'կարծուի թէ պատերազմական նախարար Մր. Պրոտրիք պիտի յաջորդէ Սըր Մ. Հիքս Պիչի իբրև ելմտական նախարար։ Մր. Պրոտրիք բարեկարգական կարեւոր ծրագիր մը պատրաստած է պատերազմական պաշտօնարանին համար, բայց վերջին ատենս յոգնած ըլլալուն, պաշտօնի փոփոխութեան մը փափաքող է։

ՆՈՐ ՊԱՏՈՒԱՆՈՒՆ ՄՐ. ՉԷՄԲՐԼԷՆԻ.—Մր. Չէմպրլէն Լորտ Սալզպըրիի պիտի յաջորդէ իբր «Լորտ պահապան հինգ նաւահանգստաց»։ Հինգ նաւահանգիստներու պահապանի այդ պաշտօնն հաստատուեցաւ Էտուարտ Գ.ի Թագաւորութեան ատեն, Ֆրանսայի հետ պատերազմներու ժամանակ, եւ պաշտօնատարը կ'պահպանէր երկրին հարաւային մասը։ Այս պաշտօնը կորսուած է իր նախկին կարեւորութիւնն և այլ եւս պատուոյ տիտղոս մ'է միայն։ Պաշտօնատարն իրաւունք ունի նաւերու կողմէ 19 թնդանօթով ողջունուելու։ Այս պաշտօն ուրիշ շատ գնահատելի առաւելութիւններ ալ ունի։ Անով պաշտօնատարն ազատ կերպով իր տրամադրութեան տակ կ'ունենայ Տուվրի մօտ Ուօլմըրի դղեակը, ինչպէս նաև բոլոր յարակից շէնքերը, և բաց աստի, 5,000 անգլ. ոսկի տարեթոշակի մը իրաւունք կուտայ։ Այս պաշտօն առ հասարակ կ'տրուի արժանիքի տէր Պետական մարդոց։ Բիթ իբր Լորտ պահապան վերջին տեսակցութիւնն ունեցաւ Նէլսընի հետ Ուօլմըրի դղեակը Թրաֆալկարի ճակատամարտէն առաջ։ Բալմէրսդըն, Լորտ Հէրչէլ և Մր. Պալֆուրէ առաջ Երեսփ. Ժողովոյ վարիչ Մր. Սմիթ ալ նոյն պաշտօնը վարած են։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆՔ ԱՆԳԼԻՈՅ.— Լոնտոնի մի քանի լրագիրներ տեղեկութիւն տուին Գաղթականութեանց Վարչապետներու գումարումին վրայ որ տեղի ունեցաւ Յուլիս 5/18ին։ Թէև վճռաքանութիւնք չհրատարակուեցան, բայց գաղթականութեանց մի քանի նախարարներ պարզեցին իրենց կարծիքը խնդրոյ նիւթ եղած կէտերուն վրայ։ Ակներեւ է որ ծանր դժուարութիւններ ծագած են որ պէտի արգիլեն հաւանականաբար ամէն դրական արդիւնք։ Զելանտայի Վարչապետ Մր. Սէտտըն, որ Անգլիա հասած ժամանակ եռանդուն փաստաբան մ'էր համաբրիտանեան մաքսային միութեան մը և որ կ'յայտարարէր թէ ժամն եկած է ազատ—փոխանակութենէն կամ անմաքս վաճառականութենէն հրաժարելու, դանդաղապէս խօսեցաւ այն գումարումին վրայ։ Յայտարարեց թէ ազատ—փոխանակութիւնն Անգլիոյ մէջ կուռքի պէս կ'պաշտեն և բոլոր անոնք որ բարեփոխում կ'առաջարկեն՝ ամպարիշտ նկատուած են։ Այս խօսքերէն կրնանք հետեւցնել թէ արդի պահպանողական Դահլիճին ազատ—փոխանակութեան զգացումը դեռ շատ զօրաւոր է՝ թոյլ չտալու չափ մաքսային միութիւն մը, որ պիտի արտաքսէր օտար ազգերն անգլ. հրապարակներէ։ Ուրիշ դժուարութիւններ ալ նոյն իսկ գաղթականութեանց կողմէ յարուցուած են։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԱՖՂԱՆՍՏԱՆ.— Երկու աֆղան ցեղեր 100 հոգի անգլ. Հնդկաստանի սահմանակից ցեղերուն վրայ յարձակեր են։ Աֆղաններէն 2 հոգի իրենց պետին հետ սպաննուեր են։ Իսկ Հնդիկներէն 22 հոգի սպաննուեր և վիրաւորուեր են։ Անգլեհնդիկ զօրքերը Աֆղաններուն ետեւէն իյնալով, պարտաւորեր են զիրենք ետ տալ իրենց գողցած արջառները։

ՆԻԿՈՂԱՅ ՉԱՐ Ռուսինկգնի ռուս դեսպանին միջոցաւ Շիքակոյի մէկ քանի օրէնսդիրներուն կարծիքն հարցուցեր է Իրլանդներու մասին ծրագրուած միջազգային ժողովին վրայ։

ԿԱՐԴԻՆԱԼ ԼԷՏՈԽՈՎՍԿԻ.— Բրոպականտայի Ժողովին նախագահ Լէտոխովսքի կարդինալին մահը ծանոյց հեռագիրը։ Հանգուցեալն 80 տարեկան էր։ Կոմս Միէչիսլաս Լէտոխովսքի (հանգուցեալ կարդինալը) կարեւոր դեր մը խաղացած է ոչ միայն Գերմանիոյ ներքին քաղաքականութեան մէջ՝ կրօնային օրէնքներուն առթիւ Պիզմարքի դէմ մղած պայքարներով, այլ նաև Եւրոպայի ընդհանուր քաղաքականութեան մէջ Ֆրանսայի դէմ սնուցած ատելութեամբ և ամէն տեսակ ձեռքի տակէ միջոցներով, որոցմով կը փորձէր վնաս հասցնել Ֆրանսայի։ Տաղանդաւոր մարդ մ'էր, բայց իբրև նկարագիր մեծ բան մը չէր արժեր։ Իր ամբողջ կեանքը զանազան կերպափոխութեանց շարք մը եղաւ միայն, որով բացորոշ հերքումներ կուտար այսօր իր երեկի համոզումներուն, այրելով իր պաշտածը, և պաշտելով այրածը։ Քանի մը դարեր ետ մնացած էր, պէտք էր ապրած ըլլար ի վերջ ԺԵ. դարուն կամ ԺԶ.ի. այն ատեն կրնար գտնել իր յատկութիւններուն զարգացման յատուկ գետինը, զանոնք գործադրելու անհրաժեշտ շրջանակը։ Այն թուականին կարեւորութիւն չէր տրուեր կերպափոխութիւններուն, բաւական էր որ վարպետորդութիւն գտնուէր գործին մէջ։ Երբ Լէտոխովսքի Հարաւային Ամերիկայի մէջ պապական նուիրակ էր, Քոլոմպիոյ նախագահ զօրավար Մուսքէրա վտնտեց զայն, իր երկրին ներքին քաղաքականութեան մէջ ոտնձգութիւններ ընելուն հետեւանօք։ Կնեզնոյի արքեպիսկոպոսութեան միջոցին ալ իր թեմին կղերին դէմ հալածանք հանեց արգիլելով նախնեաց լեզուաւ աղօթելը, և հրամայելով եկեղեցական յիշատակարաններէն ջնջել հնաւանդ նշանները։ Քիչ յետոյ Պիզմարքի հետ սկսաւ այն պայքարը, որուն հետեւանօք բանտարկուեցաւ 1874 Փետր. 3էն մինչև 1876 Մարտ 15, և համբաւ վաստկեցաւ։ Այնուհետև Հռոմ քաշուելով—բանտին մէջ եղած միջոցին կարդինալ անուանուած էր—Վատիկանէն շարունակեց վարել իր թեմը, մինչ բրուսիական դատարանք տուգանքի և բանտարկութեան կ'դատապարտէին զինք։ Շատ յոգնեցուց Երկաթեայ Վարչապետը։ Վերջապէս 1884ին լռելեայն հրաժարեցաւ իր արքեպիսկոպոսական աթոռէն, և այդ ժամանակէն, մանաւանդ 1892էն սկսեալ երբ Բրոբականտայի նախագահ ընտրուեցաւ, կարդինալ Լէտոխովսքի անգամ մը եւս սկզբունք փոխեց, և իր մտքին բոլոր ուժերը դարձուց Ֆրանսայի դէմ։ Բայց չյաջողեցաւ իր Ֆրանսատեաց յատուկ կարծերուն մէջ, շնորհիւ Վատիկանի մէջ գտնուած աւելի խոհեմ տարրերուն։

ԶԱՆԶԻՊԱՐ.—Զանզիպարի վախճանեալ Էմիրին, որուն մահը ծանոյց հեռագիրը, բուն անունն էր Սէյյիտ, բայց մականուամբ կ'կոչուէր Համուտ պին Մահմուտ պին Սաիտ։ Բրիտանական մարտանաւուց ռմբանօթներուն ողջոյններով իշխանութեան անցնելու պատիւն ունեցած էր, 1896 Օգս. 15ին էր որ իր նախորդ յանկարծամահ եղաւ։ Զանզիպարի վրայ անգլիական թեւարկութիւնն հրատարակուած էր երեք տարի առաջ—Գերմանիա արեւելեան Ափրիկէի վրայ իր գերիշխանութիւնն Անգլիոյ յանձնած էր ի փոխարէն Հէլիկօլանտ կղզիին հիւսիսային ծովուն մէջ։ Զանզիպարցի հզօր ցեղապետ մը Խալէտ իր դրօշը բարձրացուց և դիմադրեց Մեծին Բրիտանիոյ։ Ճիշտ ժամանակին Զանզիպարի առջև հասաւ ծովակալ Ռօսըն հինգ մարտանաւերով։ Խալէտի վերջնագիր մը ղրկուեցաւ կէս օրէ առաջ 7ին, այն մտօք որ եթէ վար չառնէ իր դրօշն երկու ժամէն, բրիտանական մարտանաւք կրակի պիտի սկսին։ Խալէտի ապարանքին մեծ զանգակն հնչեցուց ժամ 9, և դեռ սեւաղորթային դրօշը կ'ծածանէր ձողին վրայ։ Նշանը տրուեցաւ, և իսկոյն «Թրըշ», «Ռաքուն» և «Սբէրօ» մարտանաւք իրարու ետեւ արձակեցին «իրենց բոցեղէն լեզուն»։ Զանզիպարեան հինցած մարտանաւ մը կրակ ըրաւ անգլիականներուն վրայ, բայց շատ շուտով ընկղմեցաւ։ Ժամանակ մը կրակի անզօր պատասխան մը միայն կ'հասնէր ծովեզրքէն, և քառասուն վայրկեան տեւող ռմբակոծում մը բաւական եղած էր գործը վերջացնելու։ Ապարանքն և յարակից շէնքերն աւերակ դարձան, Աւզարէններն ու միւս սեւամորթները փախան, և սարսափահար Խալէտ ապաստանեցաւ գերմանական հիւպատոսարանը։ Վախճանեալ Էմիր Համուտ 49 տարեկան էր։ Իր իշխանութիւն դէպքերու մասին ամուլ, բայց յառաջդիմական եղած է։ Յայտարարութիւն մը հանելով ջնջեց գերութիւնը, որու մասին դեռ տարակոյս կայ, բայց յայտնի է թէ գերութիւնն երթալով կ'պակսի, եթէ բոլորովին մարած չէ։ Սեւամորթ գերեվաճառ ցեղին ոչնչացումը վերջ գտած է, և Զանզիպար ոչ եւս է կեդրոն սեւամորթ գերեվաճառներու, որք ամէնէն սոսկալի և վայրագ մարդիկն են աշխարհի մէջ։ Զանզիպար գրեթէ ազատ նաւահանգիստ մ'է, և մաքսային միութեան մը Արեւելեան Ափրիկէի վաճառականութեան համար։ Կանոնաւոր կառավարութիւն մ'ունի Վարչապետով մը, որ այժմ է անգլիացի Մր. Ռօճըրս, մէկ տարիէ ի վեր ընտրուած։ Վախճանեալ Էմիրն իր կողմէ Թագադրութեան հանդէսին համար ներկայացուցիչ ղրկած էր Լոնտոն Սաիտ Ալի, որ իր յաջորդն է և եւրոպական կրթութիւն ստացած է։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՐԻԶԻ Շահը Քարլսպատէ մեկնելէն առաջ, քանի մը բարձր պատուոյ նշաններ տուաւ, ի մէջ այլոց՝ տեղւոյն Նշանառութեան Ընկերութեան անդամներուն, որք ի պատիւ Շահին նշանառութեան հանդէս մը տուած էին ի Բիրդէնհամմէր։ Շահն ալ մասնակցեցաւ մրցման։ Շահին երրորդ հարուածն ամէնէն ճիշտն էր, և մասնաւորը Ն. Վեհափառութեան յանձնեց Շըրուտէլեան քարէ շինուած գեղեցիկ տուփ մը, որ կ'պարունակէր Քարլսպատի քանի մը լուսանկարուած տեսարանները։

ԳԵՐՄԱՆ ՍՊԱՍՈՒՀԻՔ.— Մէն մի գերման սպասուհի գիրք մ'ունի որուն մէջ իր բնաւորութիւնը գրուած է երբ մէկ տեղէն կ'ելնէ ուրիշ տեղ մը մտնելու համար։ Տրէզտէնցի աղջկան մը գրքէն քաղուած է հետեւեալը.— «Քարոլինա Էրնէսդինա Բ — ծառայեց իմ տանս մէջ սկսեալ 1891 ապրիլ 1էն մինչև 1893 Օգոս. 1։ Համեստ էր, անձնուէր և աշխատասէր, և ըստ ամենայնի հաւատարիմ, այնպէս որ ի բոլոր սրտէ կրնամ յանձնարարել զայն։ Քարոլինա կ'մեկնի իմ տունէս որովհետեւ կնոջմէս բաժնուելու համար զերագիր տուած եմ, և Քարոլինա չի հաւնիր այս ըրածս։ (Ստորագրութիւն) Բ. Ս.» Երկրորդ մասը գրած է ամուսնալուծեալ տիկինը, և այսպէս է.— «Քարոլինա Էրնէսդինա Բ— ծառայութիւն մատոյց ինծ սկսեալ 1893 Օգոս. 1էն մինչև այսօր։ Իր ունեցած բարեմասնութիւններն արդէն համրուած են վերոգրեալ վկայութեան մէջ, այնպէս որ կրնամ ի բոլոր սրտէ յանձնարարել զայն։ Քարոլինա կ'թողու իմ ծառայութիւնս որովհետեւ նորէն կարգուելու վրայ եմ, և ասոր խստիւ կ'հակառակի ինք։—(Ստորագրութիւն) Տիկին Աննա, երբեմն կին Ս.ի, ծնեալ Տ.»։ Նոր առումը Սաքսոնիոյ մէջ հանրածանօթ հեղինակ մ'էր, որուն կինը կ'փափաքէր արուեստագէտի մը հետ ամուսնանալ։ Այրն հաւանեցաւ օգնել իրեն ամուսնալուծում ձեռք բերելու մասին, և յաջողելով, կինը նոր տուն մը քաշեց ամուսնութեան վճռահանութեան մէջ—այս անգամ պարզև մը։ Իր առաջին էրկն ալ նորէն կարգուեցաւ, և երկու ամոլներն այնուհետև միշտ երջանիկ ապրեցան մէկ ընդարձակ ամարանոցի մը մէջ։

ՈՏՆԱՐՇԱՒ. — Բարիզ—Վիեննա Օդոմոպիլի նորչաւին յարուցած հետաքրքրութիւնը քիչ շատ կրկնուեցաւ Աւստրիոյ մայրաքաղաքին մէջ անցեալ Եշ. երբ Անտոն Հաուզլիան անուն մարդ մը հոն հասաւ ամբողջ Եւրոպայի մէջ կատարած շրջանէն վերջ։ Երկու տարի առաջ, Նիւ Եօրք Հէրըլտ 5,000 ֆիորինի մրցանակ մը առաջարկեց այն մարդուն որ ոտքով Եւրոպայի շրջանն ընէ, առջեւէն ալ քշելով տղու մը սայլակը։ Առաջարկութիւնն ընդունուեցաւ Հաուզլիանի կողմէ, որ Բարիզէն ճամբայ ելաւ 1900 Սեպտ. 12ին իր կնոջ և զաւկին հետ, որք նստած էին երեք անիւով վրան գոց փոքր կառքի մը մէջ։ Պաւիերիոյ, Բրուսիոյ, Պելճիոյ մէջէն անցնելով նաւով Քալէէն Անգլիա գնաց, և Սկովտիա անցնելով, անկէց ալ Հոլանտա։ Ճամբան շարունակեց Դանիոյ, Ռուսիոյ, Աւստրիոյ, Մաճառստանի, Սերպիոյ, Ռումանիոյ, Պոսնիոյ, Իտալիոյ, Սպանիոյ, հարաւային Ֆրանսայի և Զուիցերիոյ մէջէն։ Որովհետեւ պարտաւորուած էր առանց ո և է դրամի ճամբայ ելնել, ապրուստը կ'շահէր պատկերազարդ քարդեր ծախելով, և բանախօսութիւններ ընելով իր ուղեւորութեանց վրայ։

ԱՒՍՏՐԻԱՅԻ ԿԻՆԵՐՆ հսկայաքայլ յառաջդիմութիւններ կ'ընեն կեանքի պայքարին մէջ։ Իրենց ամէնէն վերջին նուաճումն է երկաթուղին։ Արդէն թղթատարական և հեռագրական պաշտօնատանց մէջ, պետական ծխախոտի խանութներուն և մահճարան—վակոններու ընկերութեան գրասեններուն մէջ կիները ձեռք ձգած են կարեւոր պաշտօններ։ Իրենցմէ մին կայարանապետուհի եղած է և պաշտօնատար հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան մէջ։ Օր. Միցի Հօրագ, Վիեննացի, իր կեանքն սկսաւ իբրև նոտար, եւ երբ այն իրաւունք ստացած էր առեւտրական դպրոց մը յաճախելու։ Յետոյ քննիչ եղաւ մահճարան վակոններու միջազգային ընկերութեան մէջ, և կառավարութիւնն ի վերջոյ կայարանապետուհի անուանեց զայն ի Վիլբիան, և եթէ պարագայք նպաստաւոր երթան, օր մը կրնայ տնօրէնուհի պաշտօնին բարձրանալ։

ՎԵՆԵՏԻԿԻ Քաղաքապետութեան բոլոր ճարտարապետները, որոց պաշտօնն էր քաղաքին հին յիշատակարաններուն վրայ հսկել, պատասխանատու նկատուելով զանգակատան փլուզման, հրաժարեցուցուեցան։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Ուլայի Ա. աստիճան տրուեցաւ Քաղաքապետական Ժողովին անդամ Նասրուլլահ պէյի. Միրիմիրանի աստիճան՝ Հէքեարիի կառավարիչ Իզզէթ փաշայի։

—Պիթլիզի քաղաքային Նախագահ Ատենի նախագահ անուանուեցաւ Սվազի Պատժական Նախագահ Ատենի նախագահ Սամի էֆ. որուն յաջորդեց Մուսուլի պատժական Նախագահ Ատենի նախորդ նախագահ Ճէմալ էֆ.։

Մաքսային Ժողովին անդամ անուանուեցաւ Իզմիրի Նաֆիայի գործոց քարտուղար Իհսան պէյ։

—Արեւմտեան շքանշան տրուեցաւ Հայտար—Փաշայի նորակառոյց բժշկական վարժարանին մէջ կահագործութեան վարպետ Քոսդի Մանճայի և Գրիգոր աղայի։

ԹՈՒՐՔԵՒՌՈՒՄԷՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐԸ.—Ռումանիոյ ելմտական նախարարութիւնն հետեւեալ շրջաբերականն ուղղած է երկրին բոլոր մաքսատուններուն, Թուրքեւռումէն առեւտրական պայմանագրին վաւերացման առթիւ.

«1901 Ցլս. 30/12 Օգոստոսին, Կ. Պոլսոյ մէջ կնքուած Թուրքեւռումէն առեւտրական նոր դաշնագրին վաւերացեալ օրինակները ներկայ Յուլիս 1/14ին փոխանակուած ըլլալով, այս հրամանագրին ձեր ձեռքը հասնելու թուականէն սկսեալ, յարակից ցանկին մէջ յիշուած վաճառքներուն համար պիտի գործադրէք մէն մի վաճառքի հանդէպ նախատեսուած մաքսատուրքը։ Սակայն ցուցակին մէջ նշանակուած այն բոլոր վաճառքները, որք ներկայ հրամանագրին առ ձեզ հասնելէն առաջ, արդէն արձանագրուած և ներածութեան յայտագիր տուած են, նախորդ սակացոյցին համաձայն մաքսատուրք պիտի վճարեն։ Իսկ այն վաճառքներէն, որք տակաւին ո'չ արձանագրուած են և ոչ ալ ներածութեան յայտագիր տուած, և կամ այս ձեւակերպութիւնը ներկայ հրամանագրին հասած օրը կատարուած ըլլալով, մաքսատուրքերը դեռ չեն վճարուած, նոր պայմանագրին տրամադրութեանց համաձայն մաքսատուրք պիտի առնուի։ Մեկնատեղւոյ վկայագիր պիտի չպահանջուի, ինչպէս 1901 Հոկտ. 1ի շրջաբերական հրամանագրով ազդարարուած էր, այլ միայն հոգ պիտի տարուի մաքսային թէզքէրէներուն մէջ ծանօթագրել վաճառքին ո'ւսկից եկած ըլլալը, հաշուեցուցակներուն համաձայն։ Բացառութիւն են գործերը, որոց համար մեկնատեղւոյ վկայագիր պիտի պահանջուի, ինչպէս նշանակուած է սակացոյցին մէջ։ Բաց ի արեւելեան գործերէն որք զուտ օսմ. արտադրութիւն են, սակացոյցին մէջ նշանակուած ապրանքներն եթէ նաև ուրիշ երկիրներէ գան որոց հետ առեւտրական պայմանագիրներ և կարգադրութիւններ ունինք, ամէնէն նպաստաւորեալ ազգի պայմանին համաձայն, Թուրքիոյ հետ կնքուած նոր պայմանագրին տրամադրութեանց որոշուած մաքսատուրքերը պիտի վճարեն։ Այս երկիրներն են Անգլիա, Աւստրիա—Մաճառստան, Պելճիա, Պուլկարիա, Ֆրանսա, Գերմանիա, Յունաստան, Զուիցերիա, Հոլանտա և Ռուսիա։ Գալով Ռումանիոյ ընկեր վաճառքներուն, որք կա'մ Թուրքիա և կամ այլուր արտածուելու սահմանուած են, շահակից կողմերուն խնդրանօք, պիտի շարունակէք մեկնատեղւոյ վկայագիր յանձնել 1900 Օգոստ. 26ի շրջաբերականին համաձայն։ Գիտէք նաև թէ նոր պայմանագրին 5րդ յօդուածին համաձայն, պայմանագիր կողմերն յանձն առած են իրենց նաւահանգիստներուն մէջ չթոյլատրել—առանց մասնաւոր արտօնութեան այն երկրին ուր ներածումը պիտի կատարուի,—այդ երկրին մէջ արգիլուած կամ մենավաճառ եղած ապրանքներուն առաքումը։ Ուստի առանց մասնաւոր արտօնութեան, պիտի չթոյլատրէք վառօդի, ամէն տեսակ պայթուցիկ նիւթերու, պատերազմական զէնքերու, ծխախոտի (իր ամէն ձեւերուն տակ), Թէմպէքիի, աղի արտածումը Թուրքիոյ համար, ըստ որում այս ապրանքներն արգիլուած կամ մենավաճառ եղած են Թուրքիոյ մէջ։

ՀՈՒՆՁՔԵՐԸ.—Ինչպէս ծանուցինք, երկրագործական նախարարութիւնը, Կայսերական Իրատէի մը համաձայն, նահանգներէն տեղեկութիւն ուզած էր այս տարուան բերքերուն քանակին և որակին վրայ, և եկած պատասխաններուն համաձայն վիճակագրական ցուցակ մը պատրաստուած էր ի Կայսերական Պալատ։ Երկրագործական նախարարութեան ստացած հեռագրերուն նայելով, հունձքերուն վիճակն հետեւեալն է. Էրզրումի նահանգին մէջ արտասովոր առատութիւն կայ։ Սելանիկի, Էտիրնէի, Պրուսայի, Տրապիզոնի, Սվազի, Վանայ, Էնկիւրիի, Գոնիայի, Ադանայի, Իզմիրի, Սուրիոյ, և Պէյրութի նահանգներուն և Նիկոմիդիոյ ու Երուսաղէմի գաւառներուն մէջ՝ շատ լաւ.—Քոսովայի, Մանաստըրի, Շքոտրայի, Եանեայի, Քասթէմունիի, Տիարպէքիրի, Հալէպի, Արքիպեղագոսի նահանգներուն և Պիղայի գաւառին մէջ՝ միջակ.—Պիթլիզի, Մամուրէթ—իւլ—Ազիզի, Ափրիկեան Տրիպոլսոյ նահանգներուն և Պիղայի գաւառին մէջ՝ անբաւական.—Տակաւին տեղեկութիւն չէ առնուած Մուսուլի, Պաղտատի, Պասրայի, Հիճազի և Եմէնի նահանգներուն հունձքերուն վիճակին վրայ։

ՀԷՅՊԷԹՆԻՒՄԱ դպրոց—մարտանաւը, որ ծովային վարժարանի շրջանաւարտներուն հետ 100 սպայ և նաւազ ունի, ծովային նախարարութեան հրամանաւ Անթալիոյ ճամբով Պէյրութէ Հայֆա գացեր է, ուր քանի մ'օր մնալէ վերջ Իզմիր ուղեւորեր է։

ՉԷՂՉ ՊԱՇՏՕՆԵԱՅՔ. — Պէյրութի և Սուրիոյ նահանգներուն դատական քննիչին խնդրանօք, Դատական նախարարութիւնն արտօնեց Պէյրութի վերաքննիչ Ատենի ընդհ. դատախազութիւնը՝ դատաստանի ենթարկել Երուսաղէմի Նախագահ Ատենի անդամ Րաղըպ պէյը, նոյն դատարանի առժամեայ անդամ Մէհմէտ Էմին և Մուսա, և օգնական դատաւոր Մուսա Մէզարիի էֆ.ները, որք յանցգնած են կանոնի հակառակ ընթացքի մէջ գտնուելով։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՆՈՐ ՀԻՒՊԱՏՈՍԱՐԱՆ.—Բ. Դուռն արտօնեց Հռոտէսթոյի մէջ իտալական հիւպատոսարանի մը հաստատումը։

ԻԶՄԻՐԻ ՔԱՐԱՓԸ.—Կայսերական Իրատէ մը վաւերացուց Պետական Խորհրդոյ այն որոշումը թէ Իզմիրի քարափին Հրահանգին Ա. և Բ. յօդուածներուն մէջ նշանակուած ապրանքներէն զատ, միւս բոլոր վաճառքները, թէ' ներածութեան և թէ արտածութեան պահուն, քարափի տուրք պիտի վճարեն և ըստ առաջնոյն մաքսատունէն միայն պիտի անցնին։

ՄԱՀԼԻՒԼԱԹԻ նորակազմ դիւանը հետամուտ պիտի ըլլայ գաւառներու Մահլիւլ գացած հողերն ու կալուածներն երեւան հանելու, և աճուրդով վաճառելու յօգուտ Պետական Գանձուն, ըստ որում հասկցուած է թէ գաւառներուն մէջ շատ մը Մահլիւլ հողեր ու կալուածներ անյայտ կ'մնան, և մասնաւորներու ձեռքը կ'գտնուին։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնն ազդարարեց Օսմ. Ապահովագրական Ընկերութեան, որպէս զի գաւառներու մէջ մասնաճիւղեր բանայ։ Ընկերութիւնն յատուկ քննիչ մը պիտի ղրկէ գաւառները, որոշելու համար այն տեղերն ուր մասնաճիւղեր պիտի բացուին։

ԴԱՏԱԿԱՆ. — Դատական Ժողովն հարցման մը պատասխանելով ծանոյց թէ Ընդհ. Դատախազին պահանջման հակառակ, եթէ հարցաքննիչ դատաւորը վճռէ թէ ամբաստանեալ անձը բանտարկելու տեղի չկայ, Ամբաստանիչ Ատեանն այս որոշման դէմ եղած առարկութիւնն ի նկատ առնելու պարտաւոր է Պատժական դատավարութեան օրէնքին 51րդ յօդուածին յաւելուածական տրամադրութեանց համաձայն։

—Դատական Ժողովն ուրիշ հարցման մը պատասխանելով ծանոյց թէ Թէմպէքիի մաքսանենգութեան պատճառաւ դրամական տուգանքի դատապարտուած անձերը կրնան չբանտարկուիլ և իրենց տուգանքի պարտքն ամսէ ամիս մաս առ մաս վճարել, բաւական է որ Թէմպէքիի ընկերութիւնն հաւանի այս որոշման։

ԷՇՃԱՅԻ ԱՑՆԻԷ.— Թէրճէմանը Հագիգաթ կ'ըսէ թէ Մաքսային Վարչութիւնը նկատելով որ Պոլսոյ և գաւառային մթերանոցներուն մէջ դիզուած էշեայի [illegible]ները փտելու վրայ են, որմէ Պետական Գանձը կ'վնասուի, հրաման ղրկեր է բոլոր մաքսատանց տնօրէններուն, որպէս զի այսուհետև մաքսատուրքի փոխարէն ապրանք չառնեն։

—Մաքսային Ժողովն որոշեց ըստ օրինի ի վաճառ հանել մաքսային մթերանոցներու մէջ անտէրունչ մնացած այն ապրանքները, որոց տէրերը 1 տարի և 1 օրէ ի վեր երեւան չեն ելած։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԷ կ'գրեն մեզ Յուլիս 5ին.—«Ըստ տեղական բերքերու տեսակին, Տրապիզոնն ալ առեւտրի հրապարակին տարեգլուխը կ'ճանչնայ այս ամիսը. անցեալ տարուան իր գլխաւոր բերքերէն լուբիայի չգոյութիւնն և կաղինի նախորդ տարուան արժէքի նուազութեամբ անհամեմատ տարբերութիւնն առեւտրի հրապարակին տկարացման պատճառ եղան։ Դժբախտաբար նոր բերքի գլխաւոր յուսատուն, կաղինը, փայլուն տարի մը չի խոստանար նուազութեան պատճառաւ։ Գարնանամուտի անժամանակ ցուրտը փճացուցած է բոլոր բարձր տեղերու կաղինները, իսկ ցած տեղերն ալ համեմատաբար տուժած են, նոյնը կ'հաստատուի շրջակայ ծովեզերաց գաւառակներէն. կ'յուսացուի թէ նոր բերքը եւրոպական հրապարակներու վրայ բարձր գին մը ունենայ, շնորհիւ նոյն բերքի սակաւութեան։ Իսկ լուբիայի վիճակն այժմէն չենք կարող գուշակել, քանի որ տակաւին վտանգներէն զերծ չէ, ասոր ալ գլխաւոր վտանգն է անձրեւի առատութիւնն այն ժամանակին յորում թփին վրայ կարմրելու կամ չորնալու համար արեւի պէտք ունի, հակառակ պարագային կ'փտի և բանի մը չի ծառայեր։ Մինչև ցարդ ամառնային օդ գրեթէ չէ տեսնուած, երկինք միշտ ամպամած, շատ անգամ անձրեւաբեր, երբեմն մեղլու չափ ցուրտ կ'ընէ, այնպէս որ գիւղ եղողներն ալ զզուած են այդ կեանքէն, եթէ այսպէս շարունակէ, լուբիային գործն ալ անյաջ է։»

ԹԱՑՑԱՐ Թորփիլանաւն երեկ Պէրութ ուղեւորեցաւ, իբրև պահականաւ։

ԻԶՄԻՐԻ բանտը պիտի նորոգուի 178,968 ղշ.ի ծախքով։

ԸՆԿԵՑԻԿ ՄԱՆՈՒԿ.—Բերա, Թարլապաշի, Չիզա փողոցին մէջ, նախընթաց գիշեր երկամեայ ընկեցիկ մանչ մը գտնուեցաւ, որուն յոյն ըլլալը կ'յայտնէր վրան գտնուած յունարէն թուղթ մը։ Ընկեցիկը դեռ չէր մկրտուած։ Ոստիկանութիւնը Գօչօ անուանեց զայն։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՓՈՐՁ.— Սկիւտարի բնակիչներէն Ճէլալ էֆ. երէկ երեք ընկերներու հետ Չամլըճա կ'երթայ զուարճանալու։ Բազմոց բաւական պոչտօն մատուցանելէ ետք, գինովութեան հետեւանօք կ'փորձէ անձնասպան ըլլալ դաշոյնի հարուած մը տալով ձախ կողին։ Վիրաւորեալը հիւանդանոց փոխադրուեցաւ։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց Ճէլալի երեք ընկերները։ Ճէլալ հարցաքննուելով յայտարարեր է թէ իր ծնողաց գժտութեան հետեւանօք որոշած էր անձնասպան ըլլալ։

Ա. ՇՐՋԱՆԱԿԻ Թաղապետութեան առողջապահական քննիչները, Պալըգ—Բազար, Թաշճըլարի թաղին մէջ հսկողութեան տակ առնուած փուռ չըրջակները նորէն քննելով, հաստատեցին թէ բնակիչներուն առողջապահական վիճակը գոհացուցիչ էր։ Փուռն յարակից սրճարանին պատերը կրաջուրով ծեփել տուին։ Նոյնպէս Պալըգ—Բազարի փուռ «Խամուրքար»ներուն եղունգները կտրել տուին, որք չափէն աւելի երկնցած էին։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ անցեալ Կիր. օրուան ընդհ. հասոյթը 56,000 ղշ.էն աւելի եղած է։ Շիրքէթի այս ամուան հասոյթը, անցեալ տարուան հետ բաղդատմամբ, շատ աւելի պիտի ըլլայ։

—Շիրքէթի Վարչական Խորհուրդը կանոնագրութիւն մը կ'պատրաստէ, իր նաւապետներուն և միւս պաշտօնէից պաշտօնավարութեան ժամանակին և աստիճանի բարձրացման պայմանները որոշելու համար։

ՊԱՐՏԻԶԱԿԷ կ'գրեն մեզ.—«Կիրակի առաւօտ, Ցլս. 7, եկեղեցւոյ մէջ Արմաշի միաբան Տ. Թորգոմ վարդապետ կողմէ ծանուցման մը համեմատ, բաղնիքի շինութեան համար քար կրելու դէճ եղաւ։ Այս առթիւ կանխաւ պատրաստուած թմբուկի և զուռնի ձայնով, և առաջնորդութեամբ Նահիէի Միւտիր Սէֆեր Պէյի և մասնաւոր պաշտօնով գիւղս գտնուող հարիւրապետ Հիլմի Պէյի, և գիւղին երեւելեաց, արք, կանայք, տղայք և օրիորդք Վարի Կալեր ըսուած տեղէն և քար գտնուած ուրիշ տեղերէ չուալով կամ իրարու ձեռքէ ձեռք տալով բաւական քար հաւաքեցին բաղնիքին տեղը։ Գնահատելի էին մանաւանդ Միւտիր Պէյի և Հիլմի էֆ.ին ջանքերը։»

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ Նախարարութեան մասնագիտական ժողովին Բ. ճիւղին քննիչ Վահան էֆ. Սուրէնեան, որ 4 ամսէ ի վեր Պէյրութի և Սուրիոյ կողմերը կ'գտնուէր քննական պաշտօնով, երէկ Պէյրութէ ֆրանսական շոգենաւով Պոլիս դարձաւ, իր պաշտօնն աւարտած ըլլալով։ Նոյն շոգենաւով Պոլիս դարձաւ նաեւ Հանրային Պարտուց Վարչութեան մասնագէտ խորհրդական Դիէորգ էֆ. Թորգոմեան, որ շերամաբուծական մրցման առթիւ Պէյրութ գացած էր։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ զէնք կրելը խստիւ արգիլուած էր։ «Արմոնիա» լրագիրը կ'ծանուցանէ թէ ոստիկանութիւնն անցեալ Շբ. օր քանի մը մարդիկ ձերբակալեր է, որոց վրայէն դաշոյններ և ըիվոլվէրներ գտնուած են։

ՁԻԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆ.— Չիֆթէլէրի կայսերական ագարակէն 6 յովատակ ղրկուեցան Գարէսիի գաւառը, տեղւոյն ձիերուն տեսակն ազնուացնելու համար։

ԽՈԼԷՐԱ.— Եգիպտոսի արտածութեանց դէմ դրուած 7 օրեան քարանդինան երէկ ծանուցինք։ Եգիպտոսի մէջ ծագած տարափոխիկ հիւանդութիւնն այս անգամ ո՛չ թէ ժանտախտ, այլ հնդախտ (խոլէրա) է։ Առողջապահական Վարչութեան ստացած տեղեկութեանց նայելով, Յլս. 21ին վերջացող շաբթուան մէջ, Աղեքսանդրիոյ մէջ հնդախտէ 15 դէպք պատահած են, որոց հինգը մահաբեր։ Իսկ Ասիութի մէջ Յուլիս 15էն մինչեւ 20, քոլերայի 150 դէպք և 130 մահ պատահած են։

ՕՍՄ. ՁԷԹԸ.— Մալթայի օսմ. հիւպատոսը տեղեկագիր մը ղրկած էր, ուշադրութիւն հրաւիրելով սա խնդրոյն վրայ թէ կարելի է մեծաքանակ օսմ. ձէթ ներածել ի Մալթա։ Թէեւ Թուրքիա մեծաքանակ ձէթ կ'արտադրէ, բայց լաւ չզտուելուն համար տեսակաւ ստորին է։ Օսմ. ձէթերը, իրենց արդի վիճակին մէջ, չեն կրնար մրցիլ իտալական ու ֆրանսական ձէթերուն հետ, թէեւ անոնք իրողութիւն մ'է թէ Թուրքիայէ մեծ քանակութեամբ ձէթ կ'ղրկուի Իտալիա և Ֆրանսա, ուսկից զտուելէ վերջ նորէն մեր հրապարակներուն վրայ կ'ղրկուին և առաջնակարգ գիներով կ'ծախուին։ Մօնիթէօրի մէջ հրատարակուած նամակ մը Երկրագործական նախարարութեան ուշադրութիւնը կ'հրաւիրէ օսմ. ձէթերուն վրայ, և կ'առաջարկէ մասնագիտական յանձնաժողով մը կազմել օսմ. ձէթերը զտելու եղանակը կատարելագործելու խնդիրն ուսումնասիրելու համար։

ՔՐՈՆԻԿ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

Երէկ Բերայի Էսաեան վարժարանի մէջ շատ պարզ և բոլորովին ընտանեկան հանդէս մը տեղի ունեցաւ. այն էր՝ երկսեռ աշակերտաց տարեկան վիճակացոյցներու բաշխման հանդէսը։ Ներկայ էին Տ. Հմայեակ Սրբազան, Թաղ. Խորհրդոյ և Հոգաբարձութեան Ատենապետ Վսեմ. Մամիկոնեան էֆ., Հոգաբարձութեան անդամք և Ուսուցչական մարմինը։ Տնօրէն Մարգարեան էֆ. բերանացի հակիրճ տեղեկութիւններ հաղորդեց ներկայ տարեշրջանին մէջ Էսաեան վարժարանի ուսումնական վիճակին վրայ, որմէ կ'տեսնուէր թէ՝ այս տարի ևս վարժարանը կ'ընծայէր տասնեւութ Շրջանաւարտ աշակերտուհիներ. միանգամայն կ'յայտարարէր թէ՝ յառաջիկայ տարի պիտի կազմուի աշակերտաց բարձրագոյն դասընթացքի Բ. տարին — ինչ որ մի քանի տարիէ ի վեր գոյութիւն չէր ունեցած — և միեւնոյն ժամանակ, աշակերտուհեաց լրացուցիչ դասընթացքի Ա. դասարանին վրայ պիտի աւելնայ նաեւ Բ. տարին։ Ինչպէս յայտնի է, սոյն երկու բարձրագոյն կարգերուն — բաց ի Բերացիներէ — կ'աշակերտին նաեւ հեռաւոր թաղեցի աշակերտուհիներ։ Լրացուցիչ դասընթացքի Ա. տարւոյ աշակերտուհիք, որք արդէն վկայեալ են Ուսումն. Խորհրդէն, այս տարի ալ պիտի ներկայանան՝ Օգնական-Ուսուցչուհւոյ քննութիւն անցընելով վկայական ստանալու, և վարժարանին մէջ գործնական փորձեր (cours pratique) կատարելու համար, իբր ապագայ դաստիարակուհիներ։ Ատենապետ Վսեմ. Մամիկոնեան էֆ., մասնաւորապէս երգեցիկ աշակերտաց գրական մէկ մէկ նուէր բաժնել տալէ ետք ի վարձատրութիւն իրենց կատարած խղճամիտ ու կանոնաւոր ծառայութեան։ Հանդէսը փակեց Տ. Հմայեակ Սրբազան, պարագային յարմար իմաստալից յորդորականով մը։

Էսաեան վարժարանի այս տարուան շրջանաւարտ աշակերտուհիներն են, այբուբենական կարգաւ,

ՕՐԻՈՐԴՔ

1. Ագնիւ Մէրտինեան
2. Ադաւնի Պապիկեան
3. » Թաշճեան
4. » Տ. Մեսրոպեան
5. Արուսեակ Դարպասեան
6. Փայլանէ Տիւյմէճեան
7. Երեւակ Մոմճեան
8. Զապէլ Բաղտասարեան
9. Էօժէնի Նեւզալեան
10. » Ժամկոչեան
11. Մանիշակ Երէցեան
12. Մարիամ Մարգարեան
13. Նուարդ Էօմիւրեան
14. Նուարդ Լիմօնճեան
15. Պէտրիս Գրիգորեան
16. Սաթենիկ Դպիրեան
17. Սաթենիկ Բ. Բէչեան
18. Վարդանոյշ Ցովակիմեան

—Այտընի Չըլլաթեան Մկրտիչ քահանան Սելանիկ ղրկուեցաւ Պատրիարքարանի տնօրինութեամբ, բայց Սելանիկին քահանայ տուած ժամանակ, Այտընէն բաց թողուեր է, և հիմակ Այտընէն գանգատ գրեր են մեզ։ Այտընցիք Իզմիրի Առաջնորդարանը դիմեր են, որ տրամադրելի քահանայ չգտնուելը ծանուցեր է։ Պատրիարքարանին կ'մնայ ուրեմն Այտընի համար տնօրինութիւն մ'ընել։

—Ի Սիս, Յունիս 24ին, մեռեր է Եսայի էֆ. Պօլատեան, ուսուցիչ, զոր քսան տարի առաջ Միացեալը ղրկած էր հոն իբրեւ Տեառն Հայոց երկսեռ դպրոցին։ Պօլատեան այնչափ սիրեց իր գործն որ իր բոլոր կեանքն անոր նուիրեց, և այս օրուան Սիս քաղաքին և շրջականներուն մէջ կարդալ գրել գիտցողները մեծ մասամբ պարտական են այս անխոնջ մշակին կրթութեան։ Պօլատեան բարեկիրթ, աշխատասէր և ուղղամիտ մարդ մ'էր, և իր մահը խորին ցաւ պատճառեր է Սսեցիներուն։

—Մարաշանի մօտ Սիմ Հաճի գիւղի ատենն Յունիս 23ին տեսաւ իր Հայ դպրոցին տարեկան հանդէսը, որուն նախագահեց տեղւոյն Գայմագամ Նէճմի պէյ, որ իր ճառով յորդորեց Սիմ Հաճի գիւղի Հայերը՝ Մանկապարտէզ հիմնելու, բացատրելով Մանկապարտէզի նշանակութիւնն ըստ արդի մանկավարժական գիտութեան։ Գայմագամին շուրջը բոլորուած էին տեղւոյն եկեղեցականք և կառավարական գլխաւոր պաշտօնատարք։ Հանդիսականք յանկայս ծափահարեցին Համիտիէ քայլերգը, յետոյ Թուրքերէն ճառ մը լի բարեմաղթութեամբք Ն. Կ. Վեհափառութեան համար։ Յետոյ մրցանակներ բաշխուեցան, և ուսուցիչներու կողմէ ճառեր խօսուեցան ուսման և գիտութեան օգուտներուն վրայ։ Շնորհակալութեամբ յիշուեցաւ որ Հայ բողոքական գիտնական երիտասարդ մը, Գառնիկ Լֆ. Իսքէնտէրեան, յանձն առած է ձրիապէս անգլիերէն սովրեցնել դպրոցին աշակերտներուն։ Յունիս 30ին աղջկանց դպրոցին հանդէսն եղաւ։ Վստահ ենք որ Սիմ Հաճի գիւղացիք մինչ հոգածու պիտի ըլլան իրենց դպրոցական գործին, որովհետեւ իրենցմէ զատ ուրիշներուն ալ կրթութեան գործին կ'թաւեն։ Ո՜չ ապաքէն Սիմ Հաճի գիւղացի մ'է Բրօֆէսօր Գասպար Մալլարեան, որ Միացեալ Նահանգաց մէջ կ'վարէ Ամերիկացի տղաքներու յատուկ դպրոց մը։

—Մայրաքաղաքիս ֆրանսական դեսպանատան Բ. Թարգման Մ. Լըտուլ շնորհակալութիւն յայտներ է Ս. Պատրիարքին այն շնորհաւորութեանց համար, զոր Ն. Սրբազնութիւնն ըրաւ անոր Պատուոյ Լէգէոնի աստիճանն ընդունելուն առթիւ։

—Ենիգիւղի մէջ Թաղ. Խորհրդոյ ընտրութիւն կատարուեր է կիրակի օր և տեղեկագիրը ղրկուեր է Պատրիարքարան։

—Պայազիտի առաջն. Տեղապահ Տ. Եմմանուէլ Վրդ. Պալեան Յնս. 22ին Կարին հասնելով, 10 օր հիւրընկալուեր է Առաջնորդարանին մէջ և Յլս. 1ին մեկներ է իր պաշտօնատեղին, Պայազիտ։

—Բարիզի Տ. Վռամշապուհ քահանան և եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը պաշտօնագրով ծանուցեր են Ս. Պատրիարքին՝ տեղւոյն Ս. եկեղեցւոյ հիմնարկէքին կատարուիլն Յուլիս 4 Ուրբաթ օր, նախագահութեամբ առաջնորդ Դէօրգ եպսկ.ին։ Ցոյց կայ թէ հիմնարկէքի օծումն ևս տեղի պիտի ունենայ մօտ օրէն։

— Տրապիզոնէ կ'գրեն մեզ.—«Յնս. 16ին տեղւոյս աղջկանց վարժարանի մէջ տեղի ունեցաւ աղջկանց ձեռագործներու վիճակահանութիւնը. Խռնուած էր երկսեռ հոծ բազմութիւն մը։ Ըստ նախորդ սովորութեան, 1000 տոմսերու 100ը շահող պիտի ըլլային. սպառած տոմսերու թիւն էր 746, որոց զուտ շահը կամ գումարն եղաւ 3623 դշ.։ Մտաւոր ծովեզերեայ թեմերն ալ իրենց կարգին տոմսակներն սպառելու ջանք չխնայեցին։ Տրապիզոնցիներէն աւելի վեհանձն չարժեցան այս պարագային, երբ նկատի առնուի թէ այդքանն ընելու պարտք չունէին, քանի որ ուրիշ ժամանակներ Տրապիզոնցիք փոխադարձն անոնց ընելու զլացած են. այս կ'գրեմ ի լուր Տրապիզոնի Հայ հասարակութեան, որպէս զի երբ անոնց կողմէ այս նպատակներով ի հարկին դիմում մ'ըլլայ, գոնէ ըստ առաջնոյն չչարժին»։

— Տիարպէքիրէ կ'գրեն մեզ Յնս. 25 թուով.—«Քաղաքիս Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ երկսեռ վարժարանաց հոգաբարձութեան դիւանի դէմ Ս. Հաղորդութեան նկատմամբ եղած դէպքին վրայ քննական տեղեկագիրն այսօր պիտի յանձնուի Թղթատարին։ Սոսկ կրից արդիւնք է։ Խնդրին տակէն երբ Նորընծայ Տ. Պետրոս քհ. Վարդանեանի մասն երեւցաւ, Խառն Ժողովը պարտկեց և փակեալ հաշակեց հակառակ զրպարտեալներու մատուցած երեք աղերսագրերուն։ Նորընծան հոգաբարձութենէն դատախօսութեան պաշտօն կ'պահանջէ և կ'մերժուի, ուր կ'կապէ և համախոհներով Ս. Հաղորդութեան խնդիրը կ'ստեղծեն, վկվլուկ մ'է կ'բրդի Թաղին մէջ, կ'խառնուին քանի մը պարզամիտներ, հանրագիր կ'պատրաստեն և դպրոցի բարուոքման անունով կնիկներու ստորագրել կուտան և կ'մատուցանեն Առաջն. Փոխանորդին։ Քննութեան պահուն ստորագրողք յայտարարեցին թէ Ս. Հաղորդութեան խնդրէն տեղեկութիւն չունին։ Ինչպէս կ'գտնէք նորընծայ Տէրպապայն այս հնարքը։—Պօլսական օրաթերթի մը Տիարպէքիրի թղթակից Գ. Մանուկ Դանիէլեան, երկու տարի առաջ օրիորդ Մարիամ Շահմիրեանի և անոր օրինաւոր էրիկը՝ Տէքիճի Օհանի ամուսնութեան ապօրինութիւնն երեւան բերելու ճիգ մը կ'ընէր, պըշտելով փորձելով առնչութիւն չունեցող անձեր։ Խնդիրն ինքնին լուծուեցաւ վերջերս. Մարիամ Շահմիրեանի գեղեցկութիւնն և անոր անծանօթ ձիրքերն ի վեր հանել ուզող այս Գ. Մանուկ Դանիէլեան, Ս. Կիրակոսի վարժարանաց ուսուցիչներէն մէկը, Տէքիճի Օհանի բացակայութենէն օգուտ քաղելով, կ'առեւանգէ նախկին Օր. Շահմիրեանը, որուն օրինաւոր էրիկը կուսակալութեան աղերսագիր մատուցած ըլլալուն, հեռագրաւ հրաման տրուեցաւ կուսակալութենէն այլ եւ այլ տեղեր՝ առեւանգողն և առեւանգեալը ձերբակալել Տիարպէքիր բերելու համար։ Ահա՛ տխուր վարժապետ։ Եւ ահա՛ երկու տխուր իրողութիւններ, որք քահանայի ու վարժապետի կոչումն այնքան կ'ստորնացնեն»։

Մէհրան Գէօզեան

—Տնտես. Խորհուրդը գումարուեցաւ երէկ Պատրիարքարանի մէջ եւ զբաղեցաւ հետեւեալներով.—Կէտիք-փաշայի եկեղեցւոյ սեպհական Գատրկա Լիմանի գետնի մէկ մասին վաճառմամբ արդիւնքը տուներու շինութեան յատկացուելու խնդրոյն վրայ առաջարկել, բանակցութիւնն ընելու համար, որոշուեցաւ վերստին հրաւիրել Թաղ. Խորհրդոյ դիւանը՝ Խորհրդոյ յառաջիկայ նստին։—Ի գիտութիւն հաղորդուեցաւ Տնտես. Խորհրդին Ս. Պատրիարքին մէկ պաշտօնագիրը, որով կ'ծանուցուէր թէ Խորհրդոյ կողմէ տրուած բացատրութեանց վրայ Գասըմ փաշայի առժամեայ Թաղ. Խորհրդոյ պաշտօնը վերջացած համարուելով հրահանգ ուղղուած է Թաղ. Խորհրդոյ նոր ընտրութիւն կատարուելու համար։—Ենիգիւղի եկեղեցւոյ մատակարարութեան հաշիւները, սկսեալ 1896 մայիս 1է ցվերջ դեկտ. 1901 տարւոյ, կեդր. համարակալութեան կողմէ մատուցուած տեղեկագրի վրայ քննելով վաւերացուց և իր գոհունակութիւնը յայտնեց Թաղ. Խորհրդոյ բարւոք մատակարարութեան համար։—Գում-գաբուի Մայր եկեղեցւոյ եւ Պէյլէրպէյի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ հաշիւներուն համին հարկ եղած քննութիւնները կատարելով, վերջնական քննութիւնը յաջորդ նստին վերապահեց։—Սկիւտար Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ մատակարարութեան հաշիւները՝ սկսեալ 1897 մայիս 1է ցվերջ նոյեմբերի 1901 տարւոյ մատուցուած ըլլալով Տնտես. Խորհրդոյ, յանձնուեցաւ կեդր. համարակալութեան ի նախաքննութիւն եւ ի տեղեկագրութիւն։—Պատրիարքարանի նշանախօսութեանց յատուկ խաչի տուփերուն պատրաստութիւնը նուազեցնելով կատարելու համար, որոնց հրաւիրել նոյն գործը ստանձնել փափաքող արհեստաւորները, յատուկ ծանուցմամբ։

*** Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը 1901 տարւոյ մատակարարութեան հաշիւներն ըստ օրինի մատուցած ըլլալով, Տնտեսական Խորհրդոյ որոշմամբ յանձնուեցաւ կեդրոնական համարակալութեան ի քննութիւն։

*** Խորհուրդը նկատելով որ կարգ մը Թաղ. Խորհուրդներ առանց Պատրիարքարանի գիտութեան ինքնին յարաբերական գործողութեանց կ'ձեռնարկեն կալուածական վարձքերու և այլ խնդրոց նկատմամբ, որոշեց այս պարագան Ս. Պատրիարքին ուշադրութեան յանձնել, պահպանուելու համար կանոնական ձեւակերպութիւնները։

*** Սկիւտար Ս. Խաչ եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդն արտօնութիւն խնդրած էր ի նորոյ քարաշէն կառուցանելու եկեղեցւոյն եռեւի կողմը գտնուած զգեստեղինաց և սպասուց պահպանութեան համար ժամանակին շինուած փայտեայ շէնքը։ Խորհուրդը քննութիւն կատարելով ընդունեց առաջարկութիւնն և որոշեց յայտագրել Ս. Պատրիարքին, հարկ եղած արտօնութիւնը շնորհուելու համար։

ԱԶԳ. ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ.—Կեդրոնական վարժարանի Խնամակալութիւնը կ'ծանուցանէ թէ վարժարանին վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Սեպտ. 2 Բշ. օր։ Այն ծնողքներն և պաշտպաններն որք կ'փափաքին իրենց զաւակները՝ ղրկել կեդր. Վարժարան, կ'հրաւիրուին ամէն օր մինչեւ կէս օր դիմել Վարժարանին ընդհ. հսկող Գառնիկ էֆ. Բարունակեանի, արձանագրուելու և ընդունելու համար մտից քննութեանց ծրագիրը։ Մտից քննութիւնները պիտի կատարուին գրաւոր կերպով յառաջիկայ Օգոս. 27 Դշ. և 28 Դշ. օրերը։

Ի դիմաց Խնամակալութեան
Ատենադպիր Ատենապետ
Յ. Մուրադեան Յակոբ Էսաեան
Ղալաթիա, 26 Յնս. 6—6

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԲԱՐԻԶ, Յուլիս 23.—Վանական դպրոցներու մարապետներուն մեկնումը նոր ցոյցերու առիթ եղաւ Թէնն ծառուղիին եկեղեցիին առջեւ։ Յուցարարներուն մէջ կային մանաւանդ կիներ և երիտասարդներ։ Քանի մը հոգի ձերբակալուեցան, որոց մէջ էր երեսփոխան Բիւկլէէզի Քոնտի, որ քիչ վերջն ազատ արձակուեցաւ։

ՏՐԷԶՏԷՆ Յլս. 23.—Սաքսոնիոյ Թագաւորը կուրծքի թեթեւ հարբուխէ բռնուելով անկողին ինկած է։

ԻՇԼ, Յլս. 23.—Սաքսոնիոյ գահաժառանգ իշխանն հոս եկաւ, պաշտօնապէս Ֆրանց Ժոզէֆ կայսեր ծանուցանելու Կէօրկ Թագաւորին գահակալութիւնը։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ, Յլս. 23 (Պաշտօնական).—Մինչեւ այսօր Մուշայի մէջ պատահած քոլերայի դէպքերուն ամբողջ թիւը 210ի հասնի, որոց 147ը մահաբեր։ Գահիրէի մէջ կին մը մեռաւ, որ Մուշայէ փախած էր։

ԼՈՆՏՈՆ, Յլս. 23.—Կ'հաստատեն թէ Թագաւորը մտադիր է նախագահել Պետական Խորհուրդին, որ Յլս. 26ին պիտի գումարուի։

—Երեսփ. Ժողովոյ մէջ Մր. Չէմպըլէն, Տքթ. Լէյտսի ի Հարաւային Ափրիկէ վերադառնալուն նկատմամբ հարցման մը պատասխանելով, յայտարարեց թէ Թոյլ պիտի չտրուի Հարաւային Ափրիկէ դառնալ անոնց որք Ափրիքանտէր ծագում չունին և վերջին պատերազմին մէջ կռուած են Անգլիոյ դէմ։

ՀԱՄԲՈՒՐԿ, Յլս. 23.— Ընկղմած Բրիմուս շոգենաւը ջուրին երեսն հանուեցաւ։

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՌՆԻԷԻ

ԲԱՐԻԶ, յուլիս 23.— Մ. Լուպէ այսօր հրաժեշտի ունկնդրութեան ընդունեց Բաս Մաքոնէնը։

—Այսօր նոր ցոյցեր տեղի ունեցան ի նպաստ մարապետներուն։ Հակառակ ցոյցեր ալ եղան, բայց ոստիկանութիւնն յաջողեցաւ ցրուել խումբերն առանց ծանր դէպքերու։

—Երէկ ձերբակալուած բոլոր մարդիկ ազատ արձակուեցան, բայց Մ. Ֆրանսուա Քոբէ դատի պիտի քաշուի, ոստիկաններուն դիմադրած ըլլալուն համար։

—Կ'կարծուի թէ երէկուան դէպքերն այսօր ալ պիտի կրկնուին։

—Բոլոր հակակղերականներն ի Բարիզ այս իրիկուան համար հրաւիրուած են Բանթէօնի հրապարակը։

—Ծերակոյտի անդամներուն մէկ երրորդին նորոգումը տեղի պիտի ունենայ 1903 Յնվ.ին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Կ'ծանուցուի թէ ի մօտոյ Իռլանտայի փոխարքայ պիտի անուանուի Քօնօթի դուքսը, եղբայր Էտուարտ Թագաւորին և հրամատար Իռլանտայի զօրաբանակին։

ՊԵՐԼԻՆ.—Հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Վիլհէլմ կայսր Էլբուտէծ հասաւ։

ԱԹԷՆՔ.—Միջազգային ելմտական յանձնաժողովն իմացուց օտար առնելիքտէրներուն թէ Յունիս ամսուան գանձուած գումարներն են 3 միլիոն 200,000 տրախմի։

ԹԱՂԱԹԱՑԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏՓՂԻՍ, 21 Յլս.—Յառաջիկայ Օգս. 23ին գործադրութեան դրուելիք օրէնք մը կ'արգիլէ քաղաքին մէջ զէնք կրելը։

ԼՈՆՏՈՆ, 21 Յլս.— Դուկինը խորհրդակցութեան համար պիտի գումարուի։ Անակնկալ կերպով կ'ծանուցուի թէ Լորտերու Ժողովին նախագահ և դատական նախարար Լորտ Հալզպըրի չուզեր հրաժարիլ. շատեր կ'կարծեն թէ Պալֆուր ինք գանձային նախարար ըլլալ կ'ուզէ. բայց այդ դրամական խնդրոց մէջ քաջ վարժութիւն ու ծանօթութիւն չունենալուն համար հաւատալի չէ այս լուրը։

ԼՈՆՏՈՆ, 21.— Երեսփ. Ժողովոյ մէջ Մր. Կիպսըն Պօուլս պահպանողական երեսփոխանն հարցուց թէ կառավարութիւնը գիտէ՞ Լատինական Դաշնակցութեան մը կազմութիւնը Սպանիոյ, Ֆրանսայի և Իտալիոյ միջեւ, Միջերկրականի կացութեան անվրդով պահպանութեան և կանոնաւորութեան համար։ Լորտ Քրէնպօրն պատասխանեց թէ կառավարութիւնն այդ մասին բան մը չի գիտեր։

*** Ի պատասխանի Մր. Լապուշէրի հարցման, Մր. Պալֆուր պատասխանեց թէ ելմտական նախարար Հիքս Պիչի հրաժարականն ո՛ և է առնչութիւն չունի գանձային կամ մաքսային քաղաքականութեան փոփոխման հետ, կամ գաղթականութեանց հետ յարաբերութեանց նոր ձեւ մը տրուելուն հետ։ (Տե՛ս Քաղաքականներուն մէջ։)

ՊԵՐԼԻՆ, 21.—Ռայխսանցայկէր հրամանագիր մը կ'հրատարակէ, որով Բրաքովի մէջ (Կալիցիա) հրատարակուող Ծայլել լեհ թերթին ի Գերմանիա մուտքն արգիլուած է երկու տարի։

*** Գերման ոստիկանութիւնն ի Զնին լեհերէն գրուած անունները վերցնել տուաւ խանութներու ցուցակներուն վրայէն, և անոնց տեղ գերմանական հնչումով անուններ դնել տուաւ։ Արգիլեց նաեւ լեհերուն յատուկ իգական անուններուն -ու և -ա վանկերը։ Գործի մարդիկներն անունի այս փոփոխումները չընդունելով դիմեցին կառավարութեան։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ, Յլս. 21.—Միսիսիբի ստատուպէս յորդած ըլլալով, Ս. Լուիի և շրջակայից հունձքերը թաղուած են ջուրերուն տակ։ Վնաս միլիոն տոլարի մօտ կայ։

ԱՆԳԼ. ԵՒ ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՔ.—Իտալիոյ պաշտօնական շրջանակները գոհ չեն Լորտերու ժողովին մէջ Լորտ Լէնստաունի վերջին յայտարարութենէն ի մասին անգլիւիտալական յարաբերութեանց։ Լորտ Լէնստաունի յայտարարութիւնք զանազան մեկնութեանց նիւթ եղած են իտալական թերթերուն մէջ։

ՉԻՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ ՄԻՋԵՒ.—Աւստրիական կառավարութեան կողմէ Իտալիոյ նկատմամբ բռնած վերջին ընթացքը զանազան մեկնութիւններու առիթ տուած է։ Ինչպէս գրեցինք, Բեդերսպուրկի աւստրիական դեսպան Պարոն տ'Էրէնթալ Բեդերսպուրկէ մեկնեցաւ առանց սպասելու Իտալիոյ Թագաւորին այցելութեան։ Հիմակ ալ Պերլինի աւստրիական դեսպան Մ. Սօճէնի Մարիին իր տարեկան արձակուրդն սկսաւ առանց սպասելու Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորին գալուն ի Պերլին։ Բայց Պարոն տ'Էրէնթալ զոհ եղած է որկածի մը որուն ենթակայ են երբեմն...ամուրիք.— պիտի կարգուի։

Ի ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ.— Նոր գաղթականութեանց մէջ սպիտակամորթ գործաւոր չկայ և Եօհանէսպուրկի մէջ և այլուր միտքերն այս խնդրով կ'զբաղին։ Թէեւ այս խնդիր գլխաւորաբար հանքերուն համար կարեւոր է, բայց միւս ճարտարարուեստներուն համար ալ գործաւորի պակասութիւն կայ։ Միայն բնիկներու աշխատութիւնը չի բաւեր։ Երկաթեայ ճամբաներու շինութեան աշխատութիւնք, հանրօգուտ շինութիւնք և երկրագործութիւնը գաղթական գործաւորներու պէտք ունին։ Զանազան միջոցներ կ'առաջարկուին իրաց այս վիճակը դարմանելու համար։

*** Թրանսվալէ և Օրանժէ եկած մէկ քանի ճամբորդներ Քէյփթաունի մէջ յայտարարեր են թէ Պօէրներուն միտքերը խաղաղած չեն։ Կ'պատմուի թէ հաշտութեան կնքման օրը Տէվէտ ըսեր է.—«Այս պատերազմ մեզ սովրեցուց թէ ի՛նչպէս պէտք է մղենք յառաջիկայ պատերազմը»։ Ուրիշ պօէր պետ մը ըսեր է.—«Երբ հաշտուինք անգամ, մեր կիներն անհաշտ պիտի մնան»։

ՄԷԿ ՄԻԼԻՈՆ ՈՍԿԻԻ ՆՈՒԷՐ ՄԸ.—Նիւ Եորքի թերթերը կ'ծանուցանեն թէ Մր. Ճօն Մ. Պըրք, իր ծննդեան 90րդ տարեդարձին առթիւ մէկ միլիոն ոսկի նուէր ըրած է հաստատութիւն մը հիմնելու ապաքինութեան վիճակի մէջ գտնուողներուն համար։ Նուիրատուին մօրն անուամբ յիշատակուելիք այդ շէնքին պիտի օգտուին զարգացեալ դասուն վերաբերեալ այն հիւանդ այրերն ու կիները, որք իրենց օրապահիկը ճարելու համար դեռ կատարելապէս չուժովցած հիւանդանոցէն կ'ելնեն, և կամ որ և իցէ դժբախտութեան մը առթիւ ժամանակի մը համար օգնութեան պէտք ունին։ Մր. Պըրք ամուրի է և այս բարերարութեան պատճառն այն է որ տարիքն առած ըլլալով Նիւ Եորքի ընկերային շրջանակներուն մէջ անձնապէս անծանօթ է և կ'ուզէ այսպէս անուն մը թողուլ։

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քօնս. Սէրի Դ.	Օ. Ռ.	30 07½
Ամենէն բարձր գին	»	30 13
Ամենէն վար գին	»	30 05
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	114 25
Ամենէն բարձր գին	»	114 50
Ամենէն վար գին	»	114 12½
Թրանսվալ	»	140 —
Ամենէն բարձր գին	»	140 —

ԲԱՑՈՒՄ Յլս. 11/24

Օսմ. Քօնս. Սէրի Դ.	Օ. Ռ.	30 08½
» » » »	ժամ 5ին	30 07½
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	114 25
» »	ժամ 5ին	114 25
Թրանսվալ	ֆր.	140 —
Թութունէյ բաժնեթ.	ղրշ.	520 —
» պարտաթ.	ֆր.	494 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	260 —
Քարաքէօյ Կ. Պոլսոյ	»	496 —
Եգիպտ. Քրէտի Ֆօնս.	»	265 —
Անատօլուի երկթ. պրտթ.	»	525 —
» բժնթ.	Գ.Կ.Ա.Ռ.	10 30
Ռէժիի բաժնեթուղթ	Լ. Օ.	— —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	»	3 90

ՄԹԻԼԱՆՑ

Քօնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ռ.	2 25
» ութ օրուան	»	5 —
Ռումէլիի Երկթ. »	ֆր.	2 50

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 24
Անգլիական ոսկի	»	110 05
Բօլ էմբէրիալ	»	90 —
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 02
Քրիմեց	»	51 06
Մէթալիք	»	102 10
Ռուպլ Թղթադրամ	»	8 59

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109 ½
» » » առտ. թղթ.	»	109 ¼
» չէք	»	110 12½
Բարիզ 3 ամիս Գէ.ի թղթ.	ֆր.	2 97½
» » » Առևտ. »	»	23 05
» չէք	»	22 82½
Վիեննա չէք	քուրօն	21 75
Պերլին չէք	մարք	18 57
Օտեսա չէք	ռուպլ	8 60

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, Յուլիս 23

Օսմ. Քօնս. Սէրի Բ.		Ա. Ռ.	54 25
» » » Գ.		»	— —
» » » Դ.	բաց.	»	27 31
	գոց.	»	27 31
Օսմ. Կայս. Պանքա		»	12 37
Եգիպտական միացեալ		»	110 12
Անգլ. Քօնսոլիտէ		»	95 75
Այտընի Երկաթուղի		»	14 50
Փոխառութիւն Պաստալա		»	83 —
» Հելլենական 1881		»	40 —
» » 1884		»	40 —
Մօնօփօլ	»	»	42 50
Պուլկր. փոխառ. 1888		»	91 —
» » Նոր 1892		»	91 —
Փոխան. Բարիզի վրայ		»	25 33¾
Թրանսվալ		»	— —
Դրամաչէղչ			3 —

ԲԱՐԻԶ, Յուլիս 23

Օսմ. Քօնս. Սէրի Դ.	բաց.	Ա.Ռ.	27 75
	գոց.	»	27 75
» » » Գ.		»	29 67
Ռումէլիի Երկաթուղի		ֆր.	116 75
Օսմ. Կայս. Պանքա Գ.Կ.		»	562 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %		»	100 37
Քռէտի Լիօնէ		»	1057 —
Պանք տը Բարի		»	1027 —
Սպանիական արտաքին		»	81 —
Իտալական Ռանթ Գ.Կ.		»	102 10
Թրանսվալ		»	140 50
Չէք Լոնտոնի վրայ		»	25 160
Դրամաչէղչ Ֆրանս. Պանքայի			3 —

ՊԵՐԼԻՆ, Յուլիս 23

Անատօլուի Երկաթուղի	»	102 70
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	113 40
Օսմ. Քօնս. Սէրի Դ.		27 40
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 350
Դրամաչէղչ		3 —

ՎԻԵՆՆԱ, Յուլիս 23

Փոխան. Բարիզի վրայ	քուրօն	95 27
» Լոնտոնի վրայ	»	239 70
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	108 70
Օսմ. Ռէժի	»	293 50
Դրամաչէղչ		3 ½

Ա. ՏԻՐԱՏՈՒՐ
ՃԻՒԼԱԼ ՊԷՅ ԽԱՆ ԹԻՒ 8
ԱՄԵՆԱՃՈԽ ՄԹԵՐՔ
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ՊԻՏՈՅԻՑ
ԱԿՌԱՆԵՐ ԵՒ ԱՅԼ ԱՏԱՄՆԱԲԺԿՆ. ՊԻՏՈՅՔ
ԼՈՆՏՈՆԻ Այչ էնտ Սընս Տան
Մեծաքանակ և փոքրաքանակ
Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք կ'կատարուին փութով և խնամքով։ 15—14

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.—Շերամաբուծական մրցումներու վրայ դրուած նոր կանոնագրին համաձայն, Թողեալ Հասոյթներու ընդհ. Տնօրէնութիւնը կ'հրատարակէ ցանկն ամէն անոնց, որոնք մրցանակ շահեցան այն շերամաբուծական ցուցահանդէսին մէջ, որ կատարուեցաւ Ատաբազար (Իզմիտ), Հանրային Պարտուց Վարչութեան կեդրոնատեղին, Յունիս 21/4 Յլս.ին, այս մասին հաստատուած քննիչ մասնախումբին առջեւ։ Մրցանակները բաշխուեցան Յնս. 24/7 Յլս.ին, Իզմիտի կառավարական ապարանքին մէջ, կառավարիչ պէյին նախագահութեամբ եւ ի ներկայութեան Երկրագործական Նախարարութեան քննիչ Ճէմիլ պէյի, Հանր. Պարտուց Վարչութեան մասնագէտ-գործակալ Մ. Տիպովսքիի, եւ տեղւոյն մանարանի տէրերէն մէկուն և հնտարանի մը, ինչպէս նաեւ Իզմիտի բարձրաստիճան պաշտօնատարներուն և երեւելիներուն։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
8/21 յուլիս 1902

Ահա՛ մրցանակ շահողներուն ցանկը։

Ա. Մաս. Թարմ խոզակներ

Այս մրցումին մէջ վարձատրութեան արժանացան հետեւեալները.—1. Հաճի Պօղոս Տէյիրմէնճեան՝ Քրնճըլարէն, 1000 ղշ., ոսկի միտալ, խոզակին տեսակը՝ Պաղտատ։ 2. Քէօքճիւզատէ Հաճի Ահմէտ՝ Ատաբազարէն, 800 ղշ., ոսկի միտալ, եւրոպական խոզակ։ 3. Նէմճի օղլու Հաճի Յակոբ աղա՝ Ատաբազարէն, 800 ղրշ., արծաթ միտալ, խոզակին տեսակը՝ Մասսուրա։ 4. Պուլութեան եղբարք՝ Իզմիտէն. 700 ղշ., արծաթ միտալ, տեսակ՝ Պաղտատ։ 5. Գրիգոր Բաղիկեան՝ Ատաբազարէն, 600 ղշ., արծաթ միտալ, տեսակ՝ Պաղտատ։ 6, Տքթ. Թիւլպէնտճեան Միհրան էֆ. Ատաբազարէն, 600 ղշ., պղնձէ միտալ, տեսակ՝ Պաղտատ։ 7. Կալիպ էֆ.ի եղբայր Հաֆըզ էֆ. Ատաբազարէն, 500 ղշ., պղնձէ միտալ, տեսակ՝ Պաղտատ։ 8. Տէմիրճի Մէհմէտ ուստա՝ Ատաբազարէն, 400 ղշ., պղնձէ միտալ, տեսակ՝ Պաղտատ։ 9. Յովհաննէս Քիւմբեան՝ Ատաբազարէն, 300 ղշ. պղնձէ միտալ, տեսակ՝ Պաղտատ։

Բ. Մաս.—Աղուոր հասունցած խոզակներ.

Այս մրցումին մէջ վարձատրու-

թեան արժանացան հետեւեալները .— 1. Օսման չավուշ՝ Հաղ չիֆթլիկէն, 500 ղշ.։ ոսկի միտալ, ցուցադրուած կազմածը՝ կնիւնով (տաղ) շինուած վանդակ։ 2. Հաճի Արթին Չիլինկիրեան՝ Ատաբազարէն, 500 ղշ. , արծաթ միտալ, թելավանդակ։ 3. Ցովհաննէս Կէնճեան՝ Ատաբազարէն, 400 ղշ., արծաթ միտալ, Տառնիլի դրութեամբ խոզակի հիւղակ։ 4. Համամճի Օսման էֆ. Ատաբազարէն, 400 ղշ., պղնձէ միտալ, թելավանդակ։ 5. Եօրկի Բաբազօղլու՝ Ատաբազարէն, 300 ղշ., պղնձէ միտալ, Տառնիլի դրութեամբ խոզակի հիւղակ։ Իզմիտէն Պոլսեցիեան եղբարց, Հաճի Պօղոս Տէյիրմէնճեանի և Տքդ. Մինաս էֆ. Թիւլպէնճեանի կողմէ ցուցադրուած կազմածներն ալ թէև վարձատրութեան արժանացան, բայց կանոնագրին համաձայն մրցանակներու կուտակումն արգիլուած ըլլալով, ասոնք մրցումէ դուրս նկատուեցան։

Գ. մաս.—Հունտերու արտադրութեան գործածուած առարկաներ

Այս մրցումին մէջ, Պոլսեցիեան եղբարց ցուցադրած կազմածները թէև վարձատրութեան արժանի դատուեցան, բայց Պոլսեցիեան եղբայրներն արդէն Թարմ խոզակներու մրցումին մէջ վարձատրուած ըլլալով, այս անգամ մրցումէ դուրս նկատուեցան։

Դ. մաս.—Զանազան կազմածներ

Այս մրցումին մէջ վարձատրութեան արժանացան հետեւեալները.—1. Չէրքեան Մկրտիչ էֆ., Ատաբազարէն, 500 ղշ., արծաթ միտալ, ցուցադրուած կազմած՝ Թթենիի տերեւներուն համար ճմլեանային մեքենայ։ 2. Իսմէթ պէյ՝ Համիտիէէն, 300 ղշ., պղնձէ միտալ, շերամներու փոխադրութեան համար վանդակ։ Իզմիտէն Պոլսեցիեան եղբայրները թէև այս մրցումին մէջ ալ վարձատրութեան արժանի դատուեցան, բայց խոզակներու մրցումին մէջ արդէն վարձատրուած ըլլալով, Կանոնագրին համաձայն մրցումէ դուրս նկատուեցան։ Բայց ուրիշ մրցումներու մէջ ցուցադրած զանազան կազմածներն ալ վարձատրուած ըլլալով, պատւոյ յիշատակութիւն մը եղաւ անոնց։

*** Ստորագրեալներս՝ կ'յայտարարենք թէ՝ Կայսերական Իրատէով Ատաբազարի Հանրային Պարտուց Վարչութեան պաշտօնատեղին բացուած մրցումին մէջ ցուցադրուած Թարմ խոզակները, խոզակ հասցնելու համար պէտք եղած կազմածներն և ուրիշ զանազան կազմածները քննելէ ետքը, վերոյիշեալ 16 ցուցադրիչները վարձատրութիւններ ստացան և պատւոյ յիշատակութեան վկայական մը տրուեցաւ ցուցադրի մը։

Նախագահ՝ Մուսա Քեազիմ
Անդամներ՝ Մէհմէտ Ճէմիլ, Տէպուվոէ, Միհրան Էլմասեան, Զարչեան

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՏԱԲԱԶԱՐ

Վարժարանի նոր տարեշրջանը պիտի սկսի Սեպտ. 10ին (Ն. Տ.) Դշ.։ Գիշերօթիկներու տարեթոշակն է 12 Օսմ. ոսկի, որուն կէսը պէտք է վճարել Սեպտ.ի սկիզբը, և միւս կէսը Յունուարի մէջ։ Դաշնակի դաս առնողները 3՝ իսկ երգեհոնի դաս առնողները 1½ ոսկի աւելի կ'վճարեն։

Վարժարանին յայտագիրը փափաքողներուն ձրի կ'ղրկուի։ Բանակցութեանց համար գրել առ Տքդ. Ս. Գավալճեան, Ատենապետ Խնամակալութեան, Ատաբազար։ 10—7

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեդերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ.
Ընկերութեանս քննիչ Արեւելից
Ա. ՀԻՐՄԻՒՋ

Դրամագլուխ ամբողջովին վճարեալ	10,666,667 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	104,000,000 »
1899ի հասոյթք	43,000,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	188,000,000 »

Ղալաթիա, Քարաքէօյ Վրայ (հին Մուսթաֆա [illegible])
Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕՏՈՐ ՐԷԲԲԷՆ



ԳԵՐՄԱՆԵՒԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆՈՐ ԳԻԾ
HAMBOURG—AMERICA եւ DEUTSCHE LEVANTE LINIE
ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ
ՆԵՒ—ԵՈՐՔԻ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԻՑ ՄԻՋԵՒ ՀԱՍՏԱՏԱԾ ՆՈՐ ԳԻԾԸ

«Սէրիֆոս» Պոլսէ կ'մեկնի Ամերիկայի համար Յուլիս 18ին։
«Սիսիլիա» Պոլիս կ'սպասուի Նիւ Եորքէ Յուլիս 26ին (Ն. Տ.)։
«Ծօրճիա» » » » Օգոստոս 23ին » »

Նիւ—Եորքէ մեկնելով պիտի հանդիպին Մալթա, Պոլիս, Նովորոսիսք և Օտեսա։ Վերադարձին՝ Պոլիս, Մարմարայի եղերքները, Զմիւռնիա, Բիրէա, Բաթրաս, Մալթա, Ալճերիա և Նիւ—Եորք։ Նպաստաւոր պայմաններով բեռ և ճամբորդ կ'ընդունին համայն Միացեալ Նահանգաց համար։

Deutsche Levante Linie Ընկերութիւնը բաց ի սոյն գծէն, Արեւելից կողմը կ'ղրկէ իր շոգենաւները կանոնաւոր կերպիւ, ամէն 8—10 օրն անգամ մը Համպուրկէ, ամէն 15 օրն անգամ մը Անվէրսէ, և ամսոն անգամ մը Նիւքասըլէ և Ռօթէրտամէ, Զմիւռնիոյ, Պոլսոյ և Սեւ Ծովի համար։

Therapia, Stamboul և Pera շոգենաւք ճամբորդաց համար ընդարձակ սրահ, Ա. կարգի սեղան, ելեկտրական լոյս, բժիշկ և նուագախումբ ունին։

Համպուրկէ Պոլիս կ'սպասուին Անվէրսի և Ռոթէրտամի ճամբով «Բաղտատ» Յլս. 17ին, «Վէլկինտէ» Յլս. 14ին, «Թինոս» Յլս. 11/13ին, «Սթամպուլ» Յլս. 18/19ին, «Վոլկինտէ» Յլս. 29ին «Թասոս» Օգոստոս 5/6ին, «Ռոտոս» Յլս. 30ին «Փարոս» Օգս. 2/3ին։

Ցառաջիկայ շաբաթ Սեւ ծովէ կ'սպասուին Համպուրկ երթալու համար «Իմրոս», «Քիոս»։

Դիմել Ընկերութեան կեդրոնը մանրամասնութեանց համար, ի Hambourg, կամ իրենց Գործակատարին ի Պանտրմա։ Յ. Ս. ՄԻՍԻՐԵԱՆ և Ընկ.
Հեռագիր. Missirian Panderma H. S. Missirian et Cie

ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՉԵԱՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
Մահմուտ—Փաշա Քումաշճը խանի դուռ թիւ 86



Մասնագէտ հարսանեաց մոմերու և մկրտութեան հագուստներու, ուր մեծ խնամքով կ'պատրաստուին ամէն տեսակ ՀԱՐՍԻ ՄՈՄԵՐ դիւրամատչելի գիներով։

Ցիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին նաև ամէն տեսակ մկրտութեան հագուստներ, հարսանեկան քօղեր, կոլանդներ, գլխարկի ծաղիկ, փետուր, էկրէպ, տերեւ, պռոտէ, տանթէլ, քորտէլա։ Անգամ մը այցելեցէք այս վաճառատունը և յետոյ ուրիշ տեղէ գնեցէք, ահա գեղեցիկ առիթ մը ընթերցողաց։ 34

ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԻՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Պոլիս, Մահմուտ—Փաշայի Եօքուշու, Թ. 271

Վաճառատանս մէջ կ'ծախուին հարսնիքի համար ամէն տեսակ շաքարեղէններ և ըմպելիներ, ինչպէս նաև երեկոյթներու և անուան տօնախմբութեան օրերու համար տեսակ տեսակ շաքարներ և ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարան մ'ալ ունենալով վաճառատունս, յանձնարարուած անուշներն և զանազան շաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կ'պատրաստուին։ Վաճառատանս մէջ կ'գտնուի նաև ֆոնտան և ուրիշ տեսակ շաքարներու ճոխ մթերքներ։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւններ մեծ փութով կ'կատարուին։ Գիները շատ աժան են։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՐՆՈՑ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

Կարնոյ երկսեռ հինգ վարժարանաց համար Ընդհ. Տեսուչ մը պէտք է, որ ծանօթ մանկավարժ ըլլայ և կարող նոյն պաշտօնին, որուն համար շաբաթը 12 ժամ դաս պիտի աւանդէ և տասնայ գոհացուցիչ ամսական։ Փափաքողք իրենց պայմաններով պէտք է Կարնոյ Առաջնորդարանը դիմեն առաւելն մինչև յառաջիկայ Յուլիսի վերջ։ 10—6
Կարին, 19 Յունիս 1902

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ
ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ
[illegible] 1845 ին

1902 Յունուար 1 ին երաշխաւորեալ գոյքը՝ Ֆր. 1,506,000,000.

1901ին ապահովագրեալներուն եղած փոխատուութիւնք՝ Ֆր. 34,000,000.

ԼԱ ՆԻՒ—ԵՈՐՔ 600,000 էն աւելի ապահովագրեալ ունի, որք կ'կազմեն Ընկերութիւնը, և որոց կ'պատկանի բոլոր շահերն։ 1901ին ապահովագրելոց վճարուած շահաբաժիններու գումարը՝ Ֆր. 17,500,000։

ԼԱ ՆԻՒ—ԵՈՐՔԻ տիեզերական բոլիսը մինչեւ հիմա ուրիշ որ և է ընկերութենէ մը յանձնուած բոլիսներէն աւելի անկաշկանդ և շահաւոր պայմանագրութիւնն է, յանձնուած օրէն սկսեալ անվիճելի է, ըլլայ զբաղման, ճամբորդութեան, մահուան տեսակներուն և պատճառին, անձնասպանութեան և մինչեւ իսկ պատերազմի առթիւ։ Տիեզերական բոլիսը կ'երաշխաւորէ փոխատուութիւններ երեք տարի ապահովագրին վճարելէ յետոյ առանց յետագայ ապահովագրին հաշուի առնելու, այս փոխատուութեանց գումարներն զատ զատ նշանակուած են բոլիսին մէջ։ 30 օր պայմանաժամ իբրաշնորհ վճարման համար առանց տոկոսի, վճարումները դադրեցնելէն մինչեւ 5 տարի վերստին շարունակելու առանձնաշնորհումն յետագային ապահովագիններուն 5 առ 100 տոկոսով հանդերձ վճարելով, մէկ տարեվճար ըլլալէ յետոյ իրաւանց կորուստ չկայ։ Ապահովագրութեան երկարաձգումը բոլիսին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար, այնպէս որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը հատուցուի ամբողջութեամբ, առանց հաշուի առնելու անվճար մնացած ապահովագինները։

ԼԱ ՆԻՒ—ԵՈՐՔ 4 առ 100 տոկոսաբեր պայման ալ ունի, որ աշխարհի մէջ ցարդ գտնուած պայմաններէն ամէնէն աւելի նպաստաւորն է, աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քննիչ—Պատուիրակ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
Պոլիս, Հուիթօլ խան
Վոյվոտա փողոց, Վիթալիս խան
Ղալաթիա

ԱԶԴ

Արեւելեան Երկաթուղեաց պարտաթուղթերուն 195րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ Յուլիս 18/31, ճիշդ կէս օրին, Հանրային Պարտուց Վարչութեան պաշտօնատան մէջ, աջակցութեամբ Օսմ. Կայսերական պանքայի։
Կ. Պոլիս 6/19 Յուլիս 902

WESTERN ASSURANCE COMPANY
ՈՒԷՍԹԸՐՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ի ԹՈՐՈՆԹՕ ԵՒ Ի ԼՈՆՏՈՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1851 ԻՆ
ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՑԱՏՈՒԿ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎԸ

Պատրաստ դրամ եւ տարեկան հասոյթ Անգլ. Ոսկի	1,250,000
Հիմնուելէն ի վեր հատուցած վնասները Անգլ. Ոսկի	6,000,000

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ Ի ԼՈՆՏՈՆ
ԱՊԸՐՏԻՆԻ ԿՈՄՍ G. C. M. G. (Նախագահ)
ՍԸՐ ՃՕՆ ՔԷՆՆԷՈՒԷՅ Bart. M. P.
ՄՐ. ՃԷՅՄՍ ՍՏԻՎԷՆՍԸՆ. (Կրահամ և Ընկ. Լոնտոն)

Ուէսթըրն Ընկերութիւնը՝
1° Հրդեհի դէմ ամէն կողէ գոյքեր կ'ապահովագրէ առանց բացառութեան և էն նպաստաւոր պայմաններով.
2° Վնասները տեղւոյն վրայ կ'հատուցանէ անմիջապէս և առատաձեռնութեամբ.
3° Իր վճարեալ դրամագլխին մեծութեամբն ի վիճակի է անգլ. ամենամեծ ընկերութեանց համահաւասար հսկայ գումարներ ապահովագրելու։
Ընկերութեան դրամատունն է Պանք օֆ Սքոթլէնտ Լոնտոն
Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Անատոլու խան 20. 21. 22
Յ. Գ. Գաւառներուն մէջ գործօնեայ և պատուաւոր գործակալներ կ'փնտռուին։

ՊԱԼՔԱՆ
ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. ՍՈՖԻԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ, ՊԱՀԵՍՏ ԵՒ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ ՖՐԱՆՔ 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 Ֆր։ Ամբողջ կեանքի վրայ և խառն ապահովագրութիւն, կէսին դրամագլխով, տղոց օժտի դրամագլուխ այլ և այլ կարգադրութիւններով, չափաւոր սակերով ու նպաստաւոր պայմաններով։ Մէկ տարուան ապահովագրութենէ յետոյ ապահովագիրն անվիճելի կ'դառնայ։ Ընկերութիւնն ո՛ և է առարկութիւն չըներ ապահովագրեալին անձնասպանութեան, մենամարտի, ամէն կողմ ճամբորդելու պարագային, եթէ առանց խմաց տըրուելու ալ կատարուի։ Նմանապէս ո՛ և է սակի յաւելուած չի պահանջեր։

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 Ֆր.։

Դանձուած ապահովագին 1,483,965 ֆրանք։

Ապահովագրութիւն փայտաշէն ու քարուկիր շէնքերու, կարասիներու և ապրանքներու՝ նպաստաւոր պայմաններով։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն վաճառքներու, շոգենաւերու մարմնին, աշխարհիս ո՛ր կողմն ալ ուղեւորին։

1896ի շահաբաժինն է 18½ %, 1897ինը՝ 18 %, 1899ինը՝ 18 % և 1899ը՝ 16%։
Ընկերութեան դրամատուններն են ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ Կ. Պոլիս, ԱՆԿԼՕ—ԱՒՍՏՐԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ Լոնտոն, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ Սոֆիա։
Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ։
Ղալաթիա, Մէրքէզ Ռըհթըմ փողոց, Ճէզայիր խան, թիւ 4։
Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կ'փնտռուին։

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվէրփուլէ, Մէրսինէ, Սև ծովէ և Պոլսոյ միջև բանուող շոգենաւեր

ՃԱՄԲՈՐԴ ՓՈԽԱԴՐՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Անուն	Թոնօ	Անուն	Թոնօ
(Շինուելիք)	4000	Թէյպըր	3000
Ռամիսիս	3500	Կասքօնի	1500
Մինիս	3500	Կիէն	1500

Այս շոգենաւեր շատ հանգստաւէտ են, նաւուն մէջտեղ ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին և Տեսչուհի ունին կին ճամբորդներու համար։

ԱՊՐԱՆՔ ՓՈԽԱԴՐՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Անուն	Թոնօ	Անուն	Թոնօ
Մէմֆիս	5000	Էմէյսիս	3200
Ֆայլի	4500	Ֆէրօս	3000
Նայդօքրիս	4200	Թիպս	2500

Այս շոգենաւերը սահմանափակ թուով ճամբորդներ կ'առնեն Բ. կարգի համար, բայց Տեսչուհի չունին։

«Թիպս» շոգենաւը, նաւապետ Մուիր, ամսոյս գէպ ի 6ին Լիվէրպուլէն հոս կ'հասնի ընդհանուր վաճառքով։

Լիվէրպուլէն Պոլիս կամ Աղեքսանդրիա Ա. կարգին գինն է 15 ոսկի, և Բ. կարգինը՝ 11 ոսկի։ Ապրանքներ կ'ընդունուին ուղղակի տարուելու համար Ամերիկայի և Եւրոպայի նաւահանգիստներն և Աւստրալիա։

Դիմել առ Ժ. Վ. Ուիթօլ և Ընկ.
Գործակալք
Ուիթօլ խան, Պահճէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ ԸՆԿ.
31 Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրպուլ.

ԴԵՂԱՐԱՆ Յ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ
ՊԱՀՃԷ—ԳԱՊՈՒ ԹԻՒ 8

Նորոգ վերաբացուած դեղարանիս մէջ կ'գտնուի ամէն տեսակ եւրոպական և տեղական դեղօրէից թարմ և ճոխ քանակութիւն մը։ Դեղագիրները կը պատրաստուին ամենայն խնամօք։ Ցանձնարարութիւնք կ'կատարուին փութով։ Գիներն խիստ չափաւոր։

Դեղարանս կ'այցելեն Դոկ. Տքդ. Ճիվանի Պէյ Անանեան, մասնագէտ—բժիշկ քիթի, կոկորդի և ականջի հիւանդութեանց, ամէն օր։ Դոկ. Տքդ. Աղեքսանդր Պէյ Արապեան, ներքին հիւանդութեանց Բշ., Դշ., Եշ., և Շբ. օրերը։ 15—12

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Nº 23, 25, Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (45)

ՔՍԱՎԻԷ ԴԸ ՄՕՆԹԷՓԷՆ

ԴՐԱՄԻՆ ԶՈՀԵՐԸ

ԳԻՐՔ Բ.— ԴՐԱՄԻ՛ ԹԷ ՍԻՐՈՅ ԶՈՀԵՐԸ

ԼԳ.

—Այո՛, ջուրի երկու կաթիլներու պէս իրարու կ'նմանին, ըսաւ տոմսավաճառ կինը։ Վստա՞հ էք որ այս լուսանկարին տէրը դերասանուհի է։

=Այո՛, Բարիզի Աթէնէ թատրոնին մէջ։ Անունն ալ Օր. Ֆօրմօզ է։ Թերեւս միեւնոյն կիներն են։

—Կարելի չէ։ Իմ ճանչցածս 18 տարու աղջիկ մ'է որ պատրաստ զգեստ ծախող վաճառատան մը մէջ կ'աշխատի։ Անունն է Լիւսիլ, մականունն ալ Լա Ֆովէտ։ Վաղուան ներկայացումին համար երկու տոմսակ գնուեցաւ անոնց համար։

=Պէլվի՞լ կ'բնակի։

—Այո՛։ Կարծեմ թատրոնին մօտ։

=Ուրեմն ան չէ, ըսաւ Բիքօլէ, մօրքին աւելցնելով.— Ճիշդ իմ փընտռածս է։

Լուսանկարն ու թուղթերն առաւ եւ թղթապանակին մէջ դրաւ։—Աւասիկ ձեր տոմսակը, ըսաւ Տիկին Լամպէր։ Կ'ուզեք որ դրամին մնացորդը տամ։

=Ներեցէ՛ք, ընդմիջեց Բիքօլէ, որուն մօրքէն գաղափար մ'անցած էր յանկարծ։ Կրնայի՞ք օթեակ մը դնել տրամադրութեանս տակ, բարեկամներս մէկին համար։

=Այո՛։ Առաջին յարկի օթեակները տրամադրելի են։ Գետնայարկը մէկ օթեակ միայն կայ, հինգ հոգիի համար։

—Հաճեցէք տոմսակը տալ։

=Հիմակ անմիջապէս։

Սդա—Բի դրամին մնացորդն ու տոմսակներն առաւ, եւ մօտակայ գարեջրատունը գնաց։ Գարեջուրի գաւաթը պարպելէ ետքը, սա տողերը գրեց. «—Բարէ լուր։ Այս իրիկուն Վէրսայլի փողոցի արձանին ժամ 5էն մինչեւ 6 պիտի սպասեմ քեզ։ Ցարգանօք եմ անձնուէր—բարեկամդ. ՍԴԱ—ԲԻ»։

Նամակը պահարանին մէջ դրաւ, Բասդիլ Վիժան Իշխանին հասցէն գրեց, գարեջրատունէն դուրս ելաւ, Բաքի փողոցն իջաւ եւ կառք մը նըստելով Հէքդորի ապարանքը հանդիպեցաւ, Նամակը դռնապանին յանձնեց եւ յետոյ գրասենեակ գնաց Մալըէրպիւի յանձնարարած դիմումներուն արդիւնքն հաղորդելու համար։

*** Նոյն օրը, առաւօտեան ժամ 11ին միջոցները, Միւրիլլօ փողոցի ապարանքին մէջ, Լազարին, Դուռ տիւ Ռուայի Մարքիզուհին, նախաճաշը կ'աւարտէր հօրը՝ Ժիւլ Լըռուի հետ։ Նախկին սեղանաւորը, որ Հօյրէրօ լատերինը կ'հաշւէր ինքզինք, գրեթէ ամէն օր կուգար աղջկան ապարանքը զոր ինք վարձած էր քանի մը տարի առաջ, Մարքիզին մեռնելէն ետքը։ Ժիւլ Լըռու թէև կեանքը մաշեցուցած, բայց տակաւին բան մը կորսնցուցած չէր իր կենցաղագէտի շարժուձեւերէն։ Մազերուն վերի մասն ամբողջովին ճերմկած, եւ գլուխը քիչ մը ետեւ, սիկառ կ'ծխէր եւ դէպ ի ձեղուն բարձրացող պարոյրները կ'դիտէր։ Երբեմն աչքերը կ'դարձնէր Լազարինի կողմը, որ տարտամ նայուածք մ'առած էր եւ ձեռքի ոսկեզօծ արծաթէ դգալով չափ կուտար անտեսանելի երաժշտախմբի մը, առանց ըրածին գիտակցութիւնն ունենալու։ Ժիւլ Լըռու գաւաթ մը շամպանեաի գինի խմեց, մատին ծայրովը վար առաւ սիկառին մոխիրն և ըսաւ յանկարծ.—Գիտե՞ս, Մարքիզուհի՛, այս առտու զուարթ չես։

Լազարին մտիկ չէր ըներ, այլ կը շարունակէր դգալը շարժել։

Հօյրէրօ լատերինը կանաչ շարդրէօզ լեցուց երկրորդ գաւաթի մը մէջ եւ ըսաւ.—Ի՞նչ ունիս որ սիրտդ նեղացեր է այդպէս։ Կամքիդ հակառակ բա՞ն մը կայ։ Մտածումդ յայտնէ ինծի։ Ես դարման մը կ'գտնեմ։

Ժիւլ Լըռուի ձայնն սթափեցուց Լազարինը։ Ձայնը լսեց, բայց խօսքերը չհասկցաւ.—Որո՞ւ հետ կ'խօսիս, հայրիկ, ըսաւ։

=Տէ՛ր ողորմեա, որո՞ւ հետ պիտի խօսիմ, քանի որ քենէ զատ մարդ չկայ սենեակին մէջ։

—Տրամաբանօրէն կ'խօսիս, հա՛յրիկ։ Քու տրամաբանութիւնդ անպարտելի է։ Ըսել է, ինծի հետ կ'խօսէիր։

=Այո՛, առանց պատասխան առնելու։

—Ի՞նչ հարցուցիր։

=Ինչո՞ւ երեսներդ կախեր ես այս առտու։ Ի՞նչ ունիս։

—Միշտ միեւնոյնը, հայրի՛կ, ինչպէս գիտես։ Զափազանց կ'ձանձրանամ։

=Սակայն ես կրցածս կ'ընեմ քեզ զբօսցնելու համար։

—Եթէ չես յաջողիր, յանցանքն իմս չէ, քո՛նդ է։

=Ո՛չ իմս չէ, պոռաց Ժիւլ Լըռու։ Ազդուապէս կ'մերժեմ այդ խօսքը։ Դուն չես ուզեր զբօսնուլ։ Ի՞նչ պակաս է։ 25 տարու ես, հարուստ, ազատ ու գեղեցիկ ես։ Ուզածդ կրնաս ընել առանց խառնուող ունենալու։ Հայրենուն լաւագոյնն ունիս, որ ուզած տեղդ կ'տանի քեզ։ Այս պայմաններուն մէջ մարդ կ'ձանձրանա՞յ։ Վերջ ի վերջոյ պիտի կարծեմ որ հիւանդ ես։

—Իրաւունք ունիս այդպէս կարծելու, պատասխանեց Լազարին։ Հիւանդ եմ, չա՛տ հիւանդ։

=Ա՞յդ կերպարանքով։ Հիւանդի երեւոյթ չունիս։ Վերջապէս, քանի որ այդպէս է, չո՛տ, բժիշկ մը։

—Զեմ կարծեր որ բժիշկ մը կարենայ դարմանել հիւանդութիւնս։

=Ինչո՞ւ։

—Վասն զի իմ զգացած հիւանդութիւնս բարոյական է։ Ձանձրո՛յթն է որ կ'սպաննէ զիս։

Ժիւլ Լըռու ուսերը թօթուեց։—Կրկէսի ձիերուն պէս միեւնոյն շրջանակին մէջ կ'դառնանք, ըսաւ։ Ձանձրոյթի պատճառ մը չեմ տեսներ։ Լա՛ւ ուրեմն, ամուսնացի՛ր։ «Ձանձրոյթը» կ'փարատի։

=Վստա՞հ ես, հարցուց Մարքիզուհին երկրայոյ ձայնով մը։

—Գէթ կ'փոխուի։ Ամուսինդ մատի վրայ կ'խաղցնես եւ ատով ժամանակ կ'անցընես։ Իշխան մը Պրասա համակիր է քեզի։ Ամուսնացիր հետը։

=Զանձրացուցիչ մարդուն մէկն է։ Դո՛ւն ալ գիտես։

—Աղուոր պատանի է, հարուստ, ազնուական եւ գեղեցիկ։ Կ'կարծէի թէ 2—3 օրէ ի վեր որոշած ես ամուսնանալ անոր հետ։

=Զեմ սիրեր զինքը, մրմռաց Լազարին։

—Ալ ալ ի՞նչ կ'ըլլայ, հարցուց Ժիւլ Լըռու զարմանքով։ Կարծեմ թէ Դուռ տիւ Ռուայի Մարքիզին հետ ալ ամուսնացար առանց սիրելու։ Անմիջապէս հաւանութիւնդ տուիր։

=Անտարակոյս։ Սիրոյ տեղ փառասիրութիւնը կար։ Այն ժամանակներն անցա՛ն։

—Ըսել է այսօր սիրե՞լ կ'ուզես։

=Ա՛հ, պոռաց Լազարին, երազս ա՛դ է։ Եթէ կարենայի՜...

—Խօսքը մէջերնիս, սիրած չե՞ս երբեք։

=Երբե՛ք։

—Պէկուրտը կամ Մարսէլ Լօժիէն չսիրեցի՞ր քիչ մը։

Լազարին իր հրագոյն մազերը շարժեց սիրուն գլխին վրայ։—Ո՛չ, ո՛չ, ըսաւ։ Կարծեցի թէ կ'սիրեմ, բայց սխալեր եմ։ Սէրն ատ չէ։

=Ան ատեն, ես բան մը չեմ կրնար ընել։ Գլխուդ ճարը նայէ։ Կ'ուզե՞ս որ Օրլօժ կամ Անպասսատէօր տանիմ քեզ։

—Քեզի ըլլան սա երգեցիկ սրճարաններդ։ Զզուեցայ։ Նոր բան մը կ'ուզեմ։

=Միտքս բան մը եկաւ։ Վաղը առաջին ներկայացում մը կայ։

—Ամէն առաջին ներկայացումներուն գացած եմ։ Աղէկ ալ հաճոյք չեմ զգար։

=Ասիկա քու տեսածներուդ չի նմանիր։ Պէլվիլի թատրոնին մէջ պիտի ներկայացուի իմ ըսածս։ Անտիպ ողբերգութիւն մը։

Լազարին սկսաւ խնդալ։—Առաջին ներկայացում մը ի Պէլվի՛լ, եւ անտիպ ողբերգութի՛ւն մը։ Արդարեւ զուեշտական բան է։ Խաղցողներն ո՞վ են։

=Տեղացի դերասաններ։ Որքան գէշ ըլլան, այնքան հաճոյք պիտի զգանք։ Գաղափարս ինչո՞ւ է, հաւնեցա՞ր։

—Այո՛, ի՞նչ չէ լաւագոյնի։ Գնա՛ օթեակ մը վարձէ։

=Շատ աղէկ։ Իշխանն հետ պիտի առնե՞ս։

—Բնա՛կ։ Վայելչութեան հակառակ պիտի գանէ հոն երթալնիս եւ անտանելի պիտի ըլլայ։ Զիզերս պիտի գրգռուին եւ հաճոյքս պիտի խանգարի։

(Շար.) Թարգմ. Ժ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Տ. Մեսրոպ Արք. Սուքիասեան՝ 1 ոչխար, Արմենակ էֆ. Մ. Մանուկեան՝ ըստ իր բարի սովորութեան 12 բաքէթ բամբակ (42 քաշ) մամարտի համար։ Դանիէլ էֆ. Պէշմէճեան 1 ոչխար, Վահան էֆ. Ոսկեան Մատթէոսեան 2 գառնուկ, Աբրահամ եւ Համբարձում էֆ.ք Փանոսեան իրենց հանգուցեալ հօր անուան տարեդարձին առթիւ 2 կարուած ոչխար (36½ քաշ) և 100 քիլօ հաց։ Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութիւն կ'յայտնէ հետեւեալ սափրիչ արհեստաւորաց որք Յունիս ամսոյ մէջ եւս այցելելով անձնուիրաբար ածիլած են Հիւանդանոցիս պաշտպանեալները։ Բարսեղ գաբուէն Մհր. Ցակոբ աղա Խըրըմըրեան, Պալի փաշայէն Մհր. Կարապետ եւ Արմենակ աղայք, Գումգաբուէն Աղաճան եւ Փիլիպոս աղայք, Սամաթիայէն Ալիքսան աղա Զարգարեան, Համբար աղա Ցարութիւնեան և Մհր. Համբար աղա Հալէպլեան։

(Կնք. Հոգաբարձութեան Ազգ. Հիւանդանոցի)